

IZR. TANÜGYI ÉRTESÍTŐ

A szerkesztésért felelős: *Kornfeld Gyula.*

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. izr. tanító-egyesület.” — Előfizetési ár: nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Györi Adolf egyesületi pénztárhoz VI., Eötvös-utca 6. szám, küldendők. Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

TARTALOM: Egyesüljünk! Irta: Rózsa Ede. — A zsidó tanító működéséről. Irta: Lövy Mór. — Beszélő számok. Irta: Adler Simon. — A pesti izr. hitközségi választások. Irta: —d. — Háztartási ismétlő iskolák. Irta: Mannheimé. — A kérdés. Irta: Habermann József. — Dr. Pfeiffer Fülöp jubileuma. Irta: Boskovitz Dávid. — Szemle. — Egyesületi élet. — Hírek iskoláink életéből. — Nekrológ. — Vegyesek. — Hirdetés.

Egyesüljünk!

Zsidó tanítók hozzátok szólok! Szózatot intézek hozzátok, esdő kérést! De ne gondoljátok ám, hogy magamnak, vagy pajtásomnak, vagy valakinek, a ki közel áll hozzám, kérek valamit. Távol van lelkemtől az önzés árnyéka is. A ti javatokért, a saját érdeketek miatt fordulok hozzátok.

Hogy mit akarok tőletek, meglátjátok e sorok élén. *Egyesüljünk!* De nem úgy gondolom az egyesülést, hogy új egyesületet alapítsunk. Hiszen ez teljesen fölösleges és nem is volna létjogosultsága. De igenis csatlakozzatok az *Országos Izraelita Tanítóegyesülethez*, mely várva-várja jelentkezés-teket.

Elsoroljam-e azokat a fontos okokat, melyek bennünket az egyesülésre készítettek? Megmondjam-e, hogy milyen erőt rejt magában, milyen erkölcsi testületet képez már ma is Egyesületünk, melylyel számolnak s melynek létezéséről s működéséről tudomásuk van a magas és legmagasabb tényező-eknek is? Felsoroljam-e azokat a szolgálatokat, melyeket Egyesületünk tagjai-nak fennállásának hosszú ideje alatt tett? Nem tudjátok tán, hogy mit tett Egyesületünk a zsidó tanítók véglegesítésének érdekében, mit a tanítók lakbérügyében és mit számtalan oly ügyben, mely a tanítók létét tette kockára? Avagy megmondjam-e azt, hogyan száll szembe Egyesületünk a szükkeblüsséggel, roszakarattal, előítélettel, ha tagjainak érdekei kívánják, — bármely hitközség vagy tanügyi hatóság előtt is kell tagjaink igazát megvédeni.

Nem, fölöslegesnek tartom ezt elmondani és esetről-esetre ismertetni. Hiszen ti ismeritek Egyesületünket és annak vezetőségét. Ti tudjátok legjobban, hogy milyen önzetlenül, mily buzgósággal szolgálja az a tanítók érdekeit, mennyire szívén viseli érdekeik előmozdítását.

Csak azt akarom még megjegyezni, hogy mit tudna az Egyesület keresztül vinni, ha *minden* zsidó tanítót tagjának mondhatna, mennyire emelkednék erkölcsi reputációnk, ha az *egész* zsidó tanítóság egy testületet képezne.

Nézzünk csak szét a többi felekezet között és mit tapasztalunk? Bizonyára ott is van lappangó és nyílt visszavonás, széthuzó pártoskodás és tétlen nemtörődömség, de iskola-ügyekben egyetértenek és egy célt szolgálnak, a melyért még a tétlenek is tetterre készek. A katolikus tanítóegyesületnek minden katolikus tanító a tagja, nem kevésbé virágzik a többi felekezeti tanítóegylet is. Csak éppen a zsidó tanítók, kik eddigelé, hála Istennek, csak egy pártot képeznek, kiket a hitfelekezeti villongások eddig szétválasztani nem birtak, kik a zsidó iskolát mindig a pártok fölé tudták helyezni, éppen ők szakadnak két pártra: az *érdeklődők* és a *közömbösök* pártjára.

Többen mint négyszázan vannak a közömbösök, kik mindedig távol tartották magukat tőlünk. A vallás- és közoktatásügyi miniszter jelentésében t. i. évről-évre majdnem ezer zsidó felekezeti tanítót mutat ki, de ezek közül csak 560 az Egyesületnek tagja.

Mi lehet ennek oka?

Kevés nekik talán az, a mit Egyesületünk erkölcsiekben nyújt és anyagi hasznot is akarnak élvezni. Jó, szolgálunk ezzel is. Az Egyesület ebben sem szűkmarkú és hónapról-hónapra osztja a segélyt a rászorultaknak.

Sokan közülük tán meghaladták már ötvenedik életévüket. Miután ennek folytán nem tarthatnak igényt az özvegyi segélyre, nem is tartják érdemesnek a belépést. Ezeknek azt válaszolom, hogy az Egyesület más kedvezményt is nyújt tagjainak. Betegségük alatt — és melyik öreg ember nem beteg? — betegsegélyt kapnak, fiaik tanulmányi ösztöndíjat, leányaik kiházásítási segélyt. De az Egyesület haláluk után sem felejtkezik meg róluk. Özvegye, ha rászorul, mindig fog egy kis támogatásban részesülni, árva-alapunk pedig napról-napra gyarapodik.

Fiatalja talán meg így gondolkodik: „Ej, ráérünk arra még!” Nekik meg azt felelem: „Hej, az idő hogy eljár!” Miért tennők meg holnap, a mit ma tehetünk. A sok utánfizetéstől sem kell most már félni, miután új alapszabályaink azt alaposan redukálták.

Pedig nekünk szükségünk van mindkettőre, az öregre és fiatalra egyaránt. Az öregek bölcs tanácsaikkal, sok éven át szerzett tapasztalataikkal szolgálhatják ügyünket. A fiatalok pedig hozzák el ifjúi lelkesedésüket, ideáljaikat, lángoló ügybuzgalmukat. A kettő együttműködve, az életbölcsesség és az ideális lelkesedés, kart karba fűzve gyönyörű hajtásokat teremne Egyesületünk életfáján, olyan gyümölcsöket, melyeket mi is megízlelhetnénk már és késői utódaink is élvezhetnék még őket.

Sötét felhők tornyosulnak zsidó felekezeti tanügyünk egén. Az államosítás aknamunkája időről-időre szedi áldozatait. Évről-évre kevesebb lesz a zsidó iskolák száma. Zsidó iskolákra pedig szüksége van a zsidóságnak. Az iskolák a zsidóságnak bástyái; ha az ellenség azokat elfoglalja, veszélyben forog maga a zsidóság is.

Egyesületünk ezidőszerint egyike azon fontos tényezőknek hazánkban, melynek feladata a zsidó iskolákat védeni és erősíteni. De hogy teheti ezt sikeresen, mikor saját fiai kitagadják és elfordulnak tőle?

Ellenségeink összetartással „vádolnak“ bennünket. Testvérek, feleljünk meg e vádnak és tartsunk össze! Mutassuk meg, hogy mikor a zsidóság érdekeiről van szó, tudunk mi is lelkesedni és áldozatokat hozni. Azért még egyszer felkiáltok és bizva-bizom, hogy az nem lesz a pusztában kiáltó hang: *egyesüljünk!*

Rózsa Ede.

A zsidó tanító működéséről.

A tanító anyagi helyzete a jelenlegi közoktatásügyi kormány alatt tetemesen javult, de még nagyon mögötte maradt a tanítóság jogos követelményeinek. Társadalmi és erkölcsi positióját a tanítóság maga teremtette meg. A tanító jelenleg nemcsak számot tesz a társadalmi életben, hanem sok helyütt a társadalom vezető tényezőjévé vált. Ha a közbecsülés okát kutatjuk, ha figyelemmel kísérjük azt az átalakulást, melyen a közfelfogás átment, midőn a hajdan kigúnyolt és semmibe vett iskolamestert a társadalom vezetői közé emelte: azt találjuk, hogy ez a kedvező fordulat akkor állott be, midőn a közönség a jelenkor tanítóját megismerni kezdte. A míg a tanító hivatását az iskola szűk falai között csak a gyermekek tanításában látta és a külvilágtól elzárkózott, annak jaja és baja nem érintette: idegen volt községében. Ujabb időben azonban a tanító az iskolán kívül is fejt ki közhasznú tevékenységet. Ott látjuk a különböző tűzoltó-, dalos-olvasókörök élén; oktat, vezet, tanácsol a nép minden ügyes-bajos dolgában. A fiatalság nevelésén és tanításán kívül a társadalmi téren végzett derék és buzgó munkája megszerezte neki az általános becsülést, meghódította részére a társadalmat.

A zsidó tanítónak a társadalomban való érvényesülésére, e helyen bővebben ki nem fejthető okoknál fogva — a kivételektől eltekintve — nincs alkalmá. Más irányban kell működnie, ha a zsidó iskola jövőjének biztosítását, állása tekintélyének emelését tűzte ki magának célul.

A zsidó szülő gyermekeinek nevelése és tanítása érdekében minden időben nagy áldozatkészséget tanusított. Gyermekeinek tudását tekintve, nagyobb igényű volt bármely más felekezeti szülőnél; azt tekintette élete feladatának, hogy ezt az igényét kielégítse.

Nélkülözött a szerető szülő, még a falat kenyeret is elvonta a szájától, csak-hogy gyermekét taníttassa a vallás oktatásában felnőt, ősi hitéhez ragaszkodó zsidót neveljen belőle. A zsidóság e jellemző vonása, ámbár a családi vallásos élet pangásnak indult — hála az égnek — még nem szűnt meg. Akárhány szülőt ismerek, a kinek házából a vallás látszólag száműzetett, de a kik mindazonáltal nagy súlyt fektetnek arra, hogy gyermekeik Mózes törvényének oktatásában részesüljenek, a zsidó nép történetében jártasak legyenek és hogy ezt elérjék, még magánuton is taníttatják fiaikat.

Ily tapasztalatok mellett a zsidó iskola jövője iránt nem kell kétségbe esnünk, לא אלמן ישראל. A zsidó érzés nem halt még ki a szivekből, él még az most is; igaz, hogy nem mindenütt lobog magasba törő lánggal, de csak a tanító álljon hivatása magaslatán, honoljon keblében a szent vallásunk iránti ragaszkodás és újra fel fog éledni a lelkesedés tűzoszlopa, mely őseinknek az utat jelezte. Igenis, a zsidó iskola manapság nemcsak létjoggal bír, hanem felekezeti nézve életkérdés, egyuttal fenntartásának legfőbb eszköze.

A zsidó iskola dédelgetett intézménye volt a hitközségnek addig, míg feladatának: a világi és törvénykövetelte ismeretek mellett a zsidó ismereteknek a növendékekkel való elsajátítását, teljes szívvel és törhetlen kitartással törekedett megfelelni. Mióta e magasztos cél egyik részét szem elől

tévesztette, tekintélye mindinkább alábbszállt, sőt némely helyütt nyűgként súlyosodik az iskola fenntartójára, melytől az — ha erre alkalma nyílik — siet megszabadulni. És megérdemli-e a zsidó iskola, hogy ama néhány biblia szemelvényért, mely most sok zsidó iskola tantervén mint legfőbb vallásos táplálék büszkélkedik, a hitközség által fentartassék? Valljuk be őszintén, hogy még akkor sem, ha a divatos ú. n. bibliai történeteket ráadásul koncedáljuk.

Az igazi zsidó szellem, a vallás iránti szeretet s a rajongás, mely őseinket hőökké avatta, a létért való küzdelemben edzette és dacos büszkeséggel eltöltötte, lassan-lassan csökkent olyan mértékben, amint fokról-fokra kevésbé igyekezett a vallásosság élesztője, ápolója és őre lenni.

A zsidó iskola ezen hanyatlásának egyik oka természetesen maga a tanító. A próféta szava *מִהַרְבֵּיךָ וּמִהַרְבֵּיךָ מִיָּצְאוֹ* minket is vádol. A nehéz gonddal küzdő tanító napszámossá vált. Súlyos teherként nehezedett rá a hébertanítás. Már pedig a héber tantárgyaknak elégtelen, vagy csak a látszat kedvéért való tanítása a zsidó iskolát a vizet nélkülöző malomhoz teszi hasonlóná. Részemről azoknak az álláspontján állok, kik a zsidó iskola létjogát csak a vallástantárgyakra fordított minél több idő és minél lelkiismeretesebb munkában látják. Teljesen osztom a jelenleg már igen gyakran hangoztatott ama nézetet, mely szerint a zsidó iskola fenntartásra nem érdemes, ha ebbeli magasztos és szent feladatának eleget nem tesz. A bibliatörténet erkölcsi tanait az állami vagy községi iskola ép úgy leszűrheti, mint a speciális zsidó tanintézet. A liturgia begyakoroltatása veszett fejszének a nyele, ha a szidur kezelése a gyermekek előtt hét pecséttel elzárt titok, ha eltekintve az imák tartalmának nem tudásától, még az olvasás is nehézségekbe ütközik. A zsidó ünnepek jelentőségének ismertetése üres szó, ha az iskola tőle telhetőleg nem törekszik az elméletet a gyakorlattal összeegyeztetni és minden rendelkezésre álló eszköz felhasználásával a gyermek szívébe a vallásos érzelmet oltani, a Szinaj hegyén kinyilatkoztatott ősi hit iránt ragaszkodást, szeretetet, sőt rajongást kelteni és az élet minden csábításaival szemben megszilárdítani. Vallásukhoz ragaszkodó, a szertartást ismerő és tiszteletben tartó, áldozatkész, lelkes hívőket kell a zsidó iskolának nevelnie, ha a talaját lábai alatt aláásni nem akarja.

A zsidó iskola jövője biztosításának legfőbb kelleke, legelső feltétele: a tanító hitbuzgósága! Családi és társadalmi élete példaként kell hogy tündököljön! A zsidó iskola hanyatlását ne hárítsuk egyedül a hitközségekre. E tekintetben téves Witt kartárs urnak és mindazoknak nézete, kik saját szemüvegükön át látják a világ folyását. A zsidó iskolát nem a hitközségek adják fel. Ne téveszszük össze az okozatot az okkal: a zsidó iskola feladása nagyrészen a tanító műve. Tegye kiki kezét a szívére és kutassa életét, működését mint *zsidó tanító*, vajjon nyugodt és tiszta lelkiismerettel mondhatja-e, hogy összes szellemi és erkölcsi erejét hivatásának szentelte, élete megfelel-e magasztos hivatásának, át van-e hatva attól a lelkesedéstől, melynek a tanító, de különösen a *zsidó* tanító keblét el kell töltenie? Ha a zsidó iskola hanyatlásának okát kutatjuk, ne keressük azt csak a külső körülményekben, melyeket megváltoztatni nem áll módunkban, hanem keressük önnönmagunkban is; és ha azután igaz szívből, tiszta lelkiismerettel megfeleltünk hivatásunknak, legalább nem kell félnünk a legsúlyosabb vádtól: az önvádtól. A betegség felismerése az első lépés a kór megszüntetésére. A zsidó iskola működése körül észlelhető kétségbeejtő, szomorú állapotok megváltoztatására és az annak következtében a vallásos és erkölcsös életben beállott dekadencia orvoslására a tanító a leghivatottabb. Magasztos hivatásának csak akkor felel meg, ha minden erejét, tehetségét, szóval életét e célnak szenteli.

Életmódjával épugy mint tanításával kell e célból közreműködni. Példájával, hogy életét úgy a családban, mint a társadalomban a vallás törvényei és szabályai szerint berendezze. Vallás és erkölcs tekintetében a zsidó tanítónak kifogástalannak, mintaszerűnek kell lennie. Vizet prédikálni és bort inni — legkevésbé illő a tanítóhoz! A vallás parancsolatai és tilalmainak tiszteletben tartásában, a vallásos gyakorlatok teljesítésében a tanítónak példaként kell előljárnia, hogy tanítványai lelkére és szívére lelkesítőleg hasson. A vallástalan vallásra nem nevelhet!

Az iskolában időt, munkát és fáradságot nem ismerő buzgósággal és kitarással a zsidó iskola specialis érdekeit szolgálja a zsidó tanító. A והגית בו יומם חלילי elve nemcsak saját személyére nézve, hanem azokra is, kiknek neveltetése kezébe le van téve, kell hogy mindenkor szeme előtt lebegjen. Minél több ismeretet nyújt az iskola Istennek héber nyelven hirdetett törvényében, minél több gondot fordít az imák ismertetésére, őseink hithűségét magasztaló, történetének tudására — annál biztosabb alapot vetett a zsidó iskola létének, jövőjének.

A héber tantárgyaknak nem kiküszöbölésére, hanem bővítésére törekedjünk. Mint a bátorszívű, ha rövid a kardja, egy lépéssel megtoldja: kell nekünk is, ha rövid a héber tantárgyakra szánt idő — azt megtoldani lelkesedéssel és buzgósággal.

Különös gondunk legyen azokra is, kik a tankötelezettségnek eleget téve, az iskolát elhagyták. Vallásbeli dolgokban való továbbképzésök ne legyen terhünk. Alapítsunk a lelkészekkel karöltve az iskolából végleg kilépettek részére talmudtóra-iskolát. Tanítsuk őket ezentul is arra, minek alapját — hiszen csak alapvetésről lehet szó — a népiskolákban letettük.

Különös tekintettel legyünk leánynövendékeinkre, mint a leendő zsidó anyákra. Ha a leány szívében a vallás virágját elültetni, a hit iránti szeretetet maradandóvá tenni sikerült, egy jövődöbeli családot a hit iránti közönytől, sőt az emberi életet megmérgező hitetlenségtől óvtunk meg. Az iskolában követett vallásos nevelést a tankötelezettségi időn túl eső korra is ki kell terjesztenünk. A serdülő leány vallásos érzelmei fejlesztésének és ápolásának hathatós eszköze a leányegyesület. E kör keretében módunkban van minden jó, nemes és szép iránti hajlamot gyakorlatilag érvényesíteni. Itt hinthetjük el a jó tettekben nyilvánuló emberszeretet magvát, a mely idővel terebélyes fává fog fejlődni; itt megkedveltethetjük szent hitünket a leendő anyákkal megfelelő felolvasások rendezése stb. által és itt véshetjük szívükbe kitörülhetetlen betűkkel a hithűséget!

Ez legyen a zsidó tanító vezércsillaga és akkor nem kell a zsidó iskolát féltetni. Ugy legyen!

Igló.

Lövy Mór.

Beszélő számok.

Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk köteleességévé teszi a kultuszminiszternek, hogy közoktatásügyünk állapotáról évente tegyen jelentést az országgyűlésnek. Közoktatásügyünk vezetői mindenkor eleget tettek e törvényszabta köteleességüknek. Részletes, és az iskolaügy minden ágára kiterjedő, jelentésben számoltak be a kulturális téren történt haladásról, avagy — a mi szintén előfordult — visszaesésről.

Mióta az 1897. évi XXXV. törvénycikk akként rendelkezik, hogy valamennyi miniszterium ügykörét felölelő statisztikai évkönyv és a közállapotokat ismertető jelentés évenként a költségvetés bemutatásával

egyidejűleg az országgyűlés elé terjesztendő, a külön kultuszminiszteri jelentések megszűntek, minek első következménye az lett, hogy az azelőtt vastag kötetekre terjedő jelentések nagyon összezsugorodtak és jelenleg a statisztikai táblázatokon kívül, alig pár oldalra terjednek. Mindazonáltal elég érdekes adatokat tartalmaznak, melyekből néhányat — különösen a felekezetünk oktatására vonatkozókat — itt felsorolunk.

Hazánkban az 1899/900. iskolaévben a tankötelesek száma 2.636,750 volt, kik közt 146,637 volt zsidó vallású; megjegyzendő, hogy a zsidó vallású tankötelesek száma az előző évhez képest 1597-tel szaporodott.

Az összes tankötelesek közül 2.384,122 járt iskolába, vagyis 81,18 százalék.

A zsidó tankötelesek közül 121,774 járt iskolába, 346-tal kevesebb, mint az előző évben. Iskoláztatás szempontjából a zsidók a felekezetek közt az ötödik helyen állottak.

A népiskolák száma, beleértve a polgári és felsőbb népiskolákat, 17,048 volt, még pedig 27 felső nép- és 296 polgári iskola.

A zsidó iskolák száma 512 volt, még pedig 501 elemi és 11 polgári.

Mint sajnálatos tényt kell kiemelnünk, hogy felekezetünk iskoláinak száma ismét apadt; az 1900. évben öttel kevesebb zsidó iskola volt, mint az előző évben. Nem tartozik ugyan e cikk keretébe mérlegelni azt a súlyos veszteséget, mely ez iskolák megszüntetése által felekezetünkre háramlik, de lehetetlen közönyösen átsiklani fölötte, annyival is inkább, mivel a zsidó iskolák megszüntetése — sajnos — *már évek óta tartó állandó jelenség*. Hiszen 1892-ben még 576 zsidó iskola volt hazánkban; rövid nyolc év alatt tehát nem kevesebb, mint 64 iskolát veszítettünk. És annyival inkább elszomorító e tény, miután az iskolák megszüntetésének oka *csaknem kizárólag pénzkérdés*. Hitközségeink nagyon gyakran nem bírják az iskola fentartásával járó költségeket fedezni. Hiszen a zsidó iskolák fentartási költsége 1.625,021 koronára rugott, egy-egy zsidó iskola átlagos fentartási költsége 3244 korona, holott a többi felekezetek egy-egy iskolájának fentartási költsége jóval alul marad a kétezer koronán; így például a római katolikus iskoláknál a fentartási költség átlaga 1886, az ev. ref. iskoláknál 1714, az unitáriusoknál 1465, a görög-keletiekénél 1269, sőt a görög-katolikusoknál csak 914 korona. Hogy mennyire terheli hitfeleinket az iskolák fentartása, leginkább kitűnik abból, hogy az iskolák fentartási költségének több, mint egy harmada vagy 582,246 korona a tandíjából fedeztetik, állami forrásokból a zsidó iskolának csak 47,663 korona jut. Annyival inkább is csodálatos az államnak a zsidó iskolákkal szemben tanúsított szűkkeblősége, mivel a zsidó iskolák — miként a miniszteri jelentés maga is kimutatja — a magyarságnak, különösen a nemzetiségi vidékeken valóságos védbástyái. (Erről alább részletesen szólunk.) A községi, valamint a hitfelekezetek által fentartott elemi iskolákban működő tanítók és tanítónők fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. törvénycikkről is elmondhatjuk azt, a mit az izraeliták országos irodája a kongrua törvényről felpanaszol, hogy *ez csak annak a felekezetnek válhatik előnyére, a melynek viszonyai szolgálták a törvény alkotásánál alapul*.

Ily körülmények közt örömmel fogadjuk az országos magyar izraelita közalap elnökségének azt a programját, hogy ezentul mellőzni óhajtva új iskolák alapítását, az alapítandó és a létező iskolák gyámolítását tartja legfontosabb feladatának. Erre vonatkozólag csak azt kívánjuk, hogy egyesületünkkel, melynek vezetősége legjobban ismeri az e téren mutatkozó bajokat, karöltve járjon el.

A zsidó iskolák, földrajzi szempontból véve, a következőképen vannak elhelyezve.

a Duna bal partján	11 megyében	123 zsidó iskola van,
a „ jobb „	11 „	126 „ „ „
a Duna és Tisza között	5 „	109 „ „ „
a Tisza jobb partján	8 „	52 „ „ „
a „ bal „	8 „	75 „ „ „
a Tisza-Maros szögében	8 „	19 „ „ „
és Erdélyben	15 „	8 „ „ a

Nincs zsidó iskola Máramaros, Ugocsa, Temes, Beszterce-Naszód, Csik, Háromszék, Kis-Küküllő, Nagy-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Szolnok-Doboka és Udvarhely megyékben, továbbá Komárom, Kecskemét, Temesvár, Pancsova és Versec törvényhatósági joggal felruházott városokban.

Legtöbb zsidó iskola, számszerint 48, Nyitra megyében van; ezután Bács-Bodrog megye következik 40 és Pest-Pilis megye (Budapesttel együtt) 39 iskolával.

Husznál több zsidó iskola van Pozsony és Somogy megyében, *tiznél* több Trencsén, Fehér, Komárom, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém, Zala, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Borsod, Zemplén, Békés, Bihar, Hajdu és Szabolcs megyében. Egy-egy zsidó iskola volt nyolc megyében.

A zsidó iskolák közül 437 volt vegyes iskola, tisztán fiúiskola volt 43 és leányiskola 32.

A tannyelvet illetőleg az összes iskolák közül tisztán magyar nyelvű volt 10,325 vagyis csak 60,50 százalék. A zsidó iskolák közül tisztán magyar nyelvű 496 volt és csak 16-ban volt a tannyelv magyar a némettel vegyes. Nem volt tehát hazánkban oly zsidó iskola, hol a magyar nyelvet sikerrel ne tanították volna, pedig a többi felekezeteknél bőven akad ilyen. A miniszteri jelentés maga bevallja, hogy 44 községi, 269 róm. kath., 470 görög-kath., 560 gör.-keleti és 178 ág. ev. iskolában nem tanították sikerrel a magyar nyelvet. Nem tanították tehát sikerrel a magyar nyelvet összesen 1521 iskolában, mi annyival inkább is feltűnő, mivel a magyarul nem tudó tanítók száma összesen 443. Feltételezhető tehát, hogy sok tanító nem *akart* törvény-szabta kötelességének eleget tenni. Nem hallottuk, hogy ezen tanítók ellen valamely erélyesebb lépést tettek volna. Oh nem, a magyarok nem járnak el olyan erőszakosan, mint például a poroszok, sőt jutalmat osztogatnak oly tanítók közt a magyar nyelv sikeres tanításáért. Száz-száz korona jutalmat kapott a magyar nyelv sikeres tanításáért 43 állami, 13 községi, 22 róm. kath., 5 görög kath., 4 gör. keleti, 2 ev. ref., 7 ág. ev., 2 társulati és 1 — mond *egy* — zsidó tanító.

A zsidó iskolákban összesen 994 tanító működött, még pedig 841 férfi és 153 nő. A tanítók közül 978-nak volt oklevele, nem képesített tanító 16 működött. A képesített tanítók számaránya 98,49%, a nem képesítetteké 1,51%, ennél kedvezőbb számarányt csak az állami iskolák tanítóinál találunk. A zsidó tanítók közül magyar anyanyelvű volt 736; 257 nem magyar anyanyelvű ugyan, de tökéletesen tudott magyarul, 1 pedig csak keveset. Olyan zsidó tanítóra tehát, ki nem tudna magyarul, széles e hazában nem akadunk.

A zsidó iskolák számának apadásával természetesen apadt a zsidó tanítók száma is, szükségképpen tehát apadni kellene a zsidó tanítójelöltek számának is. És mit látunk: 1900-ben 215 volt a tanítóképzők zsidó va'lású növendékeinek száma, ezek közül 125 a zsidó képezdét látogatta, 78 volt az államiakban és 12 a felekezetiekben. Hogy ezek közül hányan szereztek meg az oklevelet, az a jelentésből nem tűnik ki. De hogy zsidó tanítóknak nagy a tulprodukción, azt az élet, sajnos, nagyon is bizonyítja, hisz csak a közelmúlt-

ban történt, hogy az állásnélküliek magához a miniszterhez fordultak és mindnyájan tudjuk, hogy mily eredménnyel. . . De még megdöbbentőbb, ha a jelentésben azt olvassuk, hogy a tanítónőképzőkben 237 zsidó növendék volt. Ezeknek ugyancsak csekély töredéke fogja majd a megszerzett oklevél hasznát látni és mennyivel megszorodnék az állásnélküli zsidó tanítónők száma, ha egy felekezeti tanítónőképzőt létesítenének.

Szomorú dolgokat mondanak el tehát a felsorolt szám adatok. És ha a folyton terjedő vallástalanság, a mind gyakrabban előforduló kitérések fölött panaszkodunk, nagyon könnyen megtalálhatjuk az okozati összefüggést e szomorú jelenségek és a zsidó iskolák pusztulása közt. Üresek lesznek a templomok, mert fogynak az iskolák, melyek hívőket nevelnek.

Vajha megjönné a segítség, mielőtt még nem nagyon késő!

Adler Simon.

A pesti izr. hitközségi választások.

December hó 1.én választották meg hat évre a pesti izr. hitközség képviselőtestületének 101 tagját, azok helyébe, kiknek mandátuma lejárt. Ezek és a még hároméves mandátummal bíró 100 tag, vagyis a teljes képviselőtestület dec. hó 22.-én mozgalmass ülésben választotta meg az új előljáróságot és a választmány kiegészítésére 26 új tagot. A hitközség elnöke ismét egyhangú választás alapján Kohner Zsigmond lett. Az oktatásügyi osztály — a már előbb lemondott Schweiger Márton helyett — új elnököt kapott *dr. Weinmann Fülöp*, kir. tanácsos, kir. közjegyző személyében, ki egyesületünknek is tiszteletbeli tagja és ki eddig már különféle felekezeti intézmény élén több tiszteletbeli állásban kitünt: a báró Hirsch-bizottság és az I. M. I. T. elnöke, a Chevra Kadisa-nak alelnöke. Ez utóbbi állásáról lemondott, hogy a most választott diszes állást elfoglalja. Programját nem ismerjük még, de megvagyunk győződve, hogy azon ügyek döntő fontosságáról, — hitközségünk jövő életére vonatkozólag — melyek hatásköréhez tartoznak, ő is mélyen át van hatva. Négy nagy felekezeti iskolának, és 22 ezernél több zsidó gyermek vallástanításának gondozása oly nagy és fontos feladat, mely a legderekabb ember ambícióját is kielégítheti, tette serkentheti. A pesti izr. hitközség szolgálatában levő tanítók pedig fizetésüknek javítását és rendezését várják az új elnöktől és a hitközség most választott vezetőségétől; hiszen fizetésük rendezetlensége miatt ma már majd annyiféle kategória van, a hány alkalmazott; fizetésük csekély volta pedig semmiféle arányban sincs a főváros drága életviszonyaival és a mindinkább súlyosabbá váló gazdasági viszonyokkal. Mily messze vagyunk azon fizetési szabályzattól, melyet már évekkel ezelőtt a főváros és az ő példáján indulva, az evangélikus hitközség tanítói számára elfogadott, pedig csak ez a fizetésrendszer felelne meg némiképen a mai életviszonyoknak. Hiszszük és reméljük, hogy az új oktatásügyi osztály elnök e sürgős kérelemnek megvalósítását programjának legfontosabb pontjai közzé felvette és sokszor dicsért, méltányos igazságosságával és erélyességével megtalálja majd mielőbb a módot, hogy a tanítótestület kérelmét hitközségünk derék előljáróságával egyetemben teljesíthesse.

Szívvel jövő hálás szavakkal kell itt még megemlékeznünk a már előbb — gyengélkedésére való tekintettel — lemondott, volt oktatásügyi osztály elnökről, *Schweiger Mártonról* és nagy, bokros érdemeiről, melyeket azon 27 év alatt hitközségünk oktatásügye és vele kapcsolatban a hitközségi tanítótestület körül szerzett, hogy az oktatásügyi osztály élén állott. E három év-

tized alatt a hitközségi felekezeti tanügy és a vallásoktatás oly kiterjedést és emelkedést mutat fel, mely neki és nagy hitközségünknek becsületére válik. Az extensiv fejlődés nagy gondja mellett a tanügy belső fejlődését is mindig nagy körültekintéssel ápolta és minden jó tanácsot köszönettel elfogadva minden készséges segítséget felhasználva, zsidó érzéssel áthatott, hazafias buzgalommal dolgozott lankadatlanul hitközségünk tanügyének felvirágoztatásán. A hitközségi tanítók pedig benne mindenkor jóakaró pártfogót, valóságos atyát találtak, ki minden időben kész volt értük a sorompó elé állani és ki kiváló feladatának tekintette mindenkor tekintélyüket öregbíteni, erkölcsi és anyagi érdekeiket istápolni. És ha ez nem mindig úgy sikerült, a hogy szerette volna, akkor az nem rajta, hanem a viszonyokon mult.

Köszönettel és megnyugvással vettük tehát a hirt, hogy mint az oktatásügyi osztály tagja, továbbra is közre fog működni sok évi tapasztalataival és az ügyek alapos ismeretével hitközségünk folyton fejlődő tanügyének gondozásában. Eddig is szerzett elévülhetetlen érdemeit hitközségünk története fogja méltatni, de ez érdemek egyszersmind mindenkorra bevésve maradnak hálás sziveinkben.

* * *

A pesti izr. hitközség négy felekezeti iskolája tantestületének és a vallásitanítók és tanárok karának nevében dec. hó 25-én Dr. Munkácsi Bernát hitk. tanfelügyelőből, Halász Nátán és Stern Ábrahám igazgatókból álló küldöttség bucsuzott el az oktatási ügyosztály nagy érdemű volt elnökétől, *Schweiger Márton*tól. A küldöttség szónoka, Dr. Munkácsi Bernát tanfelügyelő gyönyörű beszédben méltatta a lelépett elnök elévülhetetlen érdemeit, rövid történetét adva három évtizedre terjedő nagybecsű munkásságának. Egyszersmind őszinte, szivből jövő és szivreható szavakkal adott kifejezést a pesti zsidó tanítóság mély hálájának és el nem muló ragaszkodásának:

„Igen tisztelt Nagyságos Urunk!

Szorongó szívvel jöttünk el hozzája, hogy búcsut vegyünk tőle, mint hivatalbeli főnökünktől — búcsut a pesti izr. hitközség tanszemélyzetének képviselőjében attól a férfitól, ki 27 éven át vezette hitközségünk oktatásügyét önzetlen lelkesedéssel s odaadással, s kitől mindnyájan mindenkor csakis igazságot, szeretetet és jószágot tapasztaltunk.

Fényes vonásokban rajzolódnak lelki szemünk előtt a válás e pillanatában ama dicső küzdelmek képei, melyekkel Nagyságod oly hőiesen vivta — joggal mondhatjuk — „Isten harcait,“ „מלחמות ה'“, melyek új korszakot nyitottak meg oktatásügyünk történetében s egy boldogabb kor bizton haladó fejlődésének vetették meg alapját.

Mily kezdetleges s szerény keretű volt oktatásügyünk három évtizeddel ezelőtt, midőn Nagyságod azok vezetését átvette s minővé fejlett az napjainkig a Nagyságod buzgó gondozása alatt, ki oly találón mondhatja el magáról Jákob ősatyánk szavait: „Egy vándorbot volt az én támaszom, midőn a Jordánon átvonultam, s ime, eddig két táborra gyarapodtam.“

Itt állanak, s fennen hirdetik érdemeit polgári osztályokkal kiegészített s több mint 1700 tanulótl látogatott hitközségi iskoláink, melyek fölszerelésüknél s különösen mintaszerű vezetésüknél fogva méltán mondhatók felekezeti és nemzeti szempontból egyaránt jelentős intézményeknek, méltán tekinthetők igazi gyöngyszemeknek hitközségünk kulturális alkotásainak diszes füzérében.

S itt van vallásoktatásunk kiépített rendszere s fejlettségének oly színvonal, melyről előbb alig álmodhattunk. Van egységes tantervünk, melyet

*

az ország számos más tekintélyes hitközsége is irányadásul elfogadott. Vannak az oktatás minden fokára tantervünknek megfelelő alkalmas tankönyveink. Van a közép- és polgári iskolai ifjuság számára célszerűen szervezett ifjúsági istentiszteletünk. Van hat héber-iskolánk és egy talmudtóránk, melyek gyermekeinkben érdeklődést és szeretetet ébresztenek vallásának szent alapkönyvei iránt. S van mindezekhez egy 105 tanerőből álló oktató személyzetünk, melynek kivétel nélkül minden egyes tagja teljesen megfelelő képesítéssel bír hivatásához s lelkének egész erejével komolyan munkálkodik a reá bízott feladatkörben.

Mindez pedig nem máról holnapra s nem egyszerü akaratkifejezéssel termett, hanem fokról fokra haladó, lassú, de szakadatlan munkával. Bizony, bizony sokat kellett küzdeni, míg az óhajtott s kimondott „legyen!“ után végre kimondhattuk, hogy immár „lön.“ Az intéző köröket s a közönséget szoktatni, úgyszólván nevelni kellett magasztos tanügyi feladataink rendkívüli jelentőségének illő megbecsülésére. Amott áldozatkészségre kellett serkenteni, itt pedig erélyes föllépéssel kellett igazolni, hogy feladatainkat komolyan vesszük, s követelményei alól senkit, sem gazdag, sem szegény, sem tekintélyes, sem más hitfelünket föl nem menthetjük.

Ilyenek voltak amaz „Isten harcai,“ melyeket Nagyságod vívott, s ha zászlónk ennek küzdelmeiből győztesen kerülhet ki, ha ma nyugodtabb és rendezettebb viszonyok közt nézhetünk egy jobb jövő elébe, ezt mi — az ügynek közkatonái — első sorban Nagyságod, a mi vezérünk önfeláldozó úgyszeretetének és lankadást nem ismerő kitartásának köszönhetjük.

De most nem ez érdekem méltatása a mi célunk. Ezekről a magyar zsidóság története fog majd utódainknak minden időknak szóló nagy tanulságokkal beszámolni. — Mi a mi kegyes, jó urunkkal, a mi szeretve tisztelt vezérünkkel és pártfogónkkal kezét szorítani jöttünk. Igaz köszönetünket és soha nem enyésző hálánkat akarjuk csupán ez alkalommal kifejezni azért a sok jóért, melyet irántunk s a hitközségi tantestület minden tagja iránt, ki oly szerencsés volt, hogy vele érintkezhetett, tanusított, s melyet mi elfelejteni nem fogunk.

S még egyet kérünk tőle: azt, hogy bárha hivatalos viszonyunk megváltozott, tartson meg bennünket továbbra is szives emlékezetében és kegyes indulatában. Tekintsen bennünket ezután is egyénileg, úgy mint testületileg lelkes hiveinek s igaz tisztelőinek, kik szívből kívánják, hogy a jó Isten jutalmazza meg felekezeti közügyünk terén kifejtett nagyérdemű munkásságát a jó emberek legszebb jutalmával, a boldog, nyugalmas öreg korral s lelki üdeséggel mindazok örömére, kik Nagyságodat szeretik és becsülik.“

Mélyen meghatva válaszolt a bucsuzó, volt előljáró és megindultságtól remegő hangon mondott köszönetet a ragaszkodásnak és tiszteletnek ez újabb jeleért:

„Igen tisztelt barátaim!

Annyira meg vagyok hatva szives megjelenésüktől s igénytelen működésemet oly tulságosan magasztaló szavaiktól, hogy alig találok kifejezést érzelmeim tolmácsolására. Ha tényleg tettem valamit, amit életem büszkeségének, vagy mint kegyetek mondják, „érdemnek“ tekinthetek, az legfeljebb abban állott, hogy legjobb akarattal és lelkiismerettel igyekeztem mindenkor megtalálni az előttem álló feladatokhoz az arra legalkalmasabb egyéneket s hogy ezekkel egyszer szövetkezve, azoknak mindenkor hiven követtem tanácsát akárhányszor olyan esetben is, midőn eredetileg nézeteink eltértek. Kegyetek tudják legjobban, hogy mennyit küzdöttem nemcsak közös szent ügyünk fejlesztéséért, hanem magának a tanítóságnak is jólétéért. Ha ez nem mindenkor

sikerült úgy, mint az urak óhajtották, legyenek róla meggyőződve, hogy én a magam részéről megtettem minden lehetőt. Nagyon remélem, hogy ez a hivatalbeli elbúcsuzás nem jelenti egyszersmind a megválást igen tisztelt barátaimtól, kikkel életem egybeforrott, kik támogattak mindama törekvésekben, melyekben, hogy közreműködhettem, életem legfőbb értékének és szerencséjének tartom. Én is arra kérem kegyeteket, tartsanak meg továbbra is jóindulatukban és szives emlékezetükben.“

A pesti izr. hitközség tanítói még diszes feliratban fogják hálájukat és ragaszkodásukat a lelépett elnök iránt kifejezni. —d.

Háztartási ismétlő iskola.

Mióta egy kiváló tanférfiú a leányok gazdasági irányú kiképzésének eszméjét megpendítette, élénk érdeklődés és eszmecsere fejlődött ez irányban egyes tanügyi lapok hasábjain, de a vidéki tanítói körökben is.

Minden eszmének érlelődni kell; szükséges, hogy meghányavetessék, megvitassák, mert az eszme bár ugyanaz marad, a különböző életkörülmények, a különböző faktorok különbözőképen óhajtják annak megvalósítását, mindenik a maga szükségletéhez képest.

A városi leánynak tudnia kell főzni, sütni, takarítani, mosni, vasalni, varrni, foltozni, kötni stb., de tudnia kell számítani, takarékoskodni, idejét, munkáját, pénzét beosztani és legjobban értékesíteni, ismernie kell az egészségtan és gyermeknevelés szabályait, tehát mindezekre meg kellene őt tanítani és vallásos, munkás józan életre szoktatni. Ellenben fölösleges neki a baromfitenyésztés, konyhakertészet, gyümölcsészet, tejelés, amit ismét a falusi leánynak kell tanulni az előbbiekkal egyetemben. Míg a városban tehát úgynevezett háztartási ismétlő iskolák volnának szervezendők, addig faluban, kisvárosokban a gazdasági ismétlő iskolák válnának be és érhetnék el a kívánt eredményt és javulást, pótolhatnák a mai leánynevelés hiányait.

Hogy miért hozom e témát az Izr. Tanügyi Értesítőben felszínre?

Azért kérem, mert a zsidó leánynevelés még hiányosabb, ferdébb, mint azt más felekezeteknél tapasztaljuk, mert a mi felekezetünkben a háztartási munkák tudása karöltve jár a vallás szabványainak ismeretével; minden házi dolog ennek keretén belül mozog, és mert a zsidó nő, ki háztartását szolgálkezekre bizza, azokhoz maga nem ért, vagy nem akar érteni, egyúttal a vallás törvényei ellen is vét; e közömbösség alatt szenved a zsidó családi élet, a gyermek vallásos nevelése; ez oka a legtöbb család anyagi károsulásának, sőt tönkrementésének, e kérdés nemcsak nemzeti, mint más felekezeteknél, de vallási is, érinti az egész zsidóságot, érdekelnie kell tehát a zsidó tanítóságot, a zsidó gyermekek nevelőit is.

Három év előtt álmodoztam az Izr. Tanügyi Értesítő hasábjain egy tárcacikkemben olyan zsidó tanítónőképzőről, hol a tanítónő-jelöltek, a képzőintézetben tanulják meg a nevelés-tanítást és egyéb tudományokkal egyetemben, a vallásos háztartás minden ágát, hogy majd ők így taníthassák növendékeiket. A zsidó tanítónőképző eszméje a sutban fekszik; mire való is volna, mikor még jeles zsidó férfitanítók is állás nélkül maradnak. — És pedig minő kívánatos volna ily irányban képzett vallásos érzésű, és a háztartásban jártás tanítónők alkalmazásával városban fent jelzett háztartási ismétlő iskolákat, a polgári és felsőbb leányiskolát végzett leányok számára háztartási tanfolyamokat szervezni. Faluhelyeken, kis városokban pedig a gazdasági ismeretekkel egybekötött ismétlőiskolák válnának be az izr. elemi iskolák mellett.

Meg vagyok győződve, hogy második, harmadik faluból is elküldenék a szülők leányaikat ily iskolákba; a zsidó szülő szívesen taníttatja gyermekét, hol eredményt lát, sőt csekély áldozattól sem riad vissza. Ezt tapasztalásból mondhatom, hisz második-harmadik faluból járnak e vidéken is a 6—12 éves gyermekek a jó zsidó iskolába és fizetnek tandíjat, bár helyben ingyenes más felekezeti vagy közs. iskolájuk van. Vagy melyik falusi zsidó szülő nem adja leányát legalább 1—2 évre városba, hogy kicsit művelődjön és áldoz reá, bármily teher neki, ellátásért, tandíjért, ruházatért, könyvekért annyit, amennyiért otthon egész családjával megél. Ámde a leányka, idegen házban, hol csupán annyit ügyelnek reá, hogy jól lakják, tisztán és divatosan járjon, abból a két polgáriból amit úgy, ahogy elvégez, türelemmel bizonyítvánnyal tér haza, megtanult jól öltözködni, a városi modort utánozni, Ansichtskártyákat irkálni, városban nem volt társnőit lenézni. A szerény falusi leánykából gőgös, affektalt, munkakerülő leány lett, kinek csak igényei nőttek, de tudása nem és a szülő talán még gyönyörködik művelt leányában.

Ha e leányka a városban jól szervezett, internátussal egybekapcsolt háztartási ismétlő iskolában töltötte volna e két évet, hol az elemi tantárgyakat alaposan átismételve, vallásos és erkölcsös házi nevelésben részesülvén, az említett háztartási és kézimunkákat sajátította volna el, nem több eredménnyel tért volna haza?

A háztartási iskolákat én olyanoknak képzelem, hol nevelve taníttassanak a leányok mindenre, mi a nő körébe vág; oly intézetnek, hol a legfogékonyabb korban a hiú világ hatásaitól megvédve, minden szép és jó oltassék beléjük és megtanulják mindazt, mi a nő hatáskörébe vág.

Mily jól beválnának ily ismétlő iskolák a serdülő leányok számára oly vidéken is, hol eddig a zsidó leányok míg a legelemibb tanításban sem részesültek, Sáros, Bereg, Máramaros megyékben. Meggyőződtem erről Bártfán, hol egy általam rendezett esti tanfolyamban még 18—20 éves leányok is részt vettek és tanultak olvasni, számolni, leveleket írni, varrni stb.

De természetes, oly egyéneknek, igazgatók, iskolaszéki elnököknek kellene az ügyet felkarolni, kikben van egy kis idealismus, kik képesek még a közjóért lelkesülni, kik vallásunk igaz hivei, kik a zsidóságot nem jellegéből kivetkőztetni, hanem művelni, nemesíteni, könnyebb boldogulásukat, jólétüket előmozdítani óhajtják.

Vicsap-Apáthi.

Mannheimné Mehr Ida.

A kérdés.

Schön József, igen tisztelt kartársunk, „Kérdés” című cikkében a bibliában előforduló kérdések fajaival és módszerével foglalkozik. Erre vonatkozólag én is óhajtánék egyet-mást elmondani.

Hogy a Szentírás a *kérdést* „mondja”, azon semmi feltűnőt nem találunk; hiszen a kérdés tulajdonképen nem egyéb a közönséges beszédnél, melyre joggal illik a „mondja” kifejezés. A beszéd, legyen az kérdés vagy felelet, gondolatainknak élő szóval való kifejezése.

Feltűnő azonban, hogy a biblia a kérdést pusztán *elmondja* ugyan, de kizárólag sosem kérdezi. Ez Schön úr második állítása, mely szerint a שאל ige az אמר-t mindig maga után vonja. Én ez állítást tanulmány tárgyává tevén, arra az eredményre jutottam, hogy a שאל igenek nagyon csekély szerepe jutott a Szentírásban, a mennyiben az egész Pentateuchusban összesen tizenöt helyen fordul elő. A héber nyelv sajátja, hogy a אמר szóval sok fogalmat pótol, mint pl. következő, ekkép, ugymond, mondván stb.

és mint ilyen az egyenesen idézett mondat bevezetésére szolgálván, nemcsak a **שאל**-lal, hanem sok más igével áll összekötve, pl. **ויברך אתם אלהים** **לאמר**. Megáldotta őket Isten, mondván: szaporodjatok és sokasodjatok. Genes. 1. fej. 22. v. **ויצו ה' אל' על האדם לאמר**. Parancsolá az Örökkévaló Isten az embernek, mondván: A kert minden fájáról ehetsz stb. Genes. 2. fej. 16. v. **ויאמר לו איכה**. Hivta és mondá neki: hol vagy? Ugyanott 3. fej. 9. v. **אל נח לאמר**. Szóla Isten Noénak, mondván: stb. U. o. 8. f. 15. v. **לאמר**. Tagadá Sára, mondván: nem nevettem stb. U. o. 18. f. 15. v. **לאמר לו**. Felelének Chét fiai Ábrahámnak, mondván neki: U. o. 23. fej. 5. v. Ezen feltevés igaz voltát bizonyítja: Ben-Zew „Oczar Haschoroschim“-ja héber-német 1. r. **אמר** szó alatt **להורות על צורת**. A **לאמר** a meg nem változott (idézett) kifejezését tanúsítja: **הלשון בלי שנוי**. Hasonlóan nyilatkozik a „Biur“ Genes. 1. fej. 22. v. A mondottak szerint tehát az **שאלך לאמר** Genes. 32. f. 18. v. a szóról szóra idézett kérdő mondatra vonatkozik. Kutatásom még más eredményre vezetett és pedig a **שאל** igének 15-szöri említése közül a legtöbb M. 1. k.-ére esik. Ebben ugyanis kilenc kérdést találunk a **שאל** és **אמר**-ral, melyek egytől-egyig rövid 2, 3, legfőlebb 5 szóból álló egyenes kérdések, azaz olyanok, melyekre okvetlenül feleletet várunk. Feltűnő azonban, hogy említettem kérdéseknél rendszeren kérdő névmást is találunk, mint pl. Kérdezé őt a férfiú, mondván: mit keressz? **וישאלהו האיש לאמר מה תבקש**. Genes. 37. f. 15. v. Továbbá. U. o. 40. f. 7. v. **לאמר מדוע פניכם רעים היום**. Megkérdezvén... mondván: miért oly szomorú a ti arcotok ma? Világos tehát, hogy e fajta kérdések csak az egyenes kérdéseknél találhatók. Az egyenes kérdések pedig a nem egyenesektől az európai nyelvekben csak a kérdőjel kitévése által ismerhetők fel. Miután a Szentírás az interpunctiót nem ismeri, az egyenes kérdések megismertetése céljából az **אמר** igét összekapcsolta a **שאל**-lal és valamely kérdő névmással. Mindamellet találunk a Pentateuchusban is néhány indirect kérdést pusztán **שאל**-lal, mint pl. Deuter 4. fej. 32. v. **כי שאל נא** ----- **הנהיה כדבר הגדול הזה**. Mert tudakozódjál az előbbi évekre stb. vajjon történt-e már ily nagy dolog.

Hogy mennyiben sikerült az igazságot megtalálni, azt nagyrabecsült kartársaim ítéletére bízom.

Eperjes.

Habermann József.

Dr. Pfeiffer Fülöp jubileuma.

Az egyesült győr- és győrszigeti izr. hitközség dec. hó 1-én impozáns módon bizonyította be ragaszkodását és háláját *dr. Pfeiffer Fülöp* hitközségi elnök személye iránt, a ki ezen a napon töltötte be elnöki működésének 10-ik és iskolaszéki tagsági tevékenységének 27-ik évét. Ez alkalomból diszközgyűlés volt *Meller Ignác* hitközségi alelnök elnöklete alatt, ki az ünnepelthez gyönyörű beszédet intézett, a melyben az előljáróság és képviselőtestület érzelmeit tolmácsolta, kiemelvén a jubiláns működésének céltudatos és áldásos voltát, az istentisztelet és iskola felvirágoztatása körül kifejtett tevékenységét, sziveségét és nemességét, gondolkodása fenkölségét és azon kijelentéssel, hogy az előljáróság büszkén vallja magát munkatársának, az Ég áldását kívánja a közszeretettől és köztisztelettel környezett jubiláns további működésére.

A nagy tetszéssel fogadott üdvözlő beszéd után *dr. Schwarz Mór* főrabbi vette át a szót és a hitközség, tanítóttestület, tisztviselői kar és Talmud-Thóra nevében köszöntötte a jubilánst; különös elismeréssel adózva neki az eszményi zsidó szellemért, a melylyel a község ügyeit vezeti és a melylyel megerősítette a Thóra, Abóda és Gemiluth Chaszodim, a zsidó vallás-erkölcsi

alkotmány e három oszlopát hitközségünkben, a melylyel egész működése alatt iparkodott a hitközséget befelé erősíteni, kifelé pedig tekintélyét emelni, súlyát növelni.

Kiemelvén még az iskolai bizottságban kifejtett áldásos tevékenységét, valamint azt a jóindulatot és barátságot, a melyet úgy a tanítóttestület, mint az egész tisztviselői kar iránt documentált, az Ég áldását kéri a jubilánsra, hogy még nagyon soká éltesse a hitközség, a zsidóság és a haza diszére.

A tudós főrabbi hévvel előadott gyönyörű beszédét a nagyszámu ünneplő közönség lelkesen megéljenezte.

Ezután következett a nagyszámu küldöttségek tisztelgése, melyeknek vezetői egyenkint üdvözölték a jubilanst. Felolvasták még a diszgyűlésre beérkezett táviratokat és üdvözlő-leveleket, köztük az „Országos Izr. Tanító-Egyesület“ gyönyörű feliratát, mert a jubilans mint tiszteletbeli és alapító tag egyesületünk körül is érdemeket szerzett.

Az ünnepelt az üdvözlő beszédekre meghatottságtól remegő hangon válaszolt. Szerényen elhárítva magától az érdemeket, az egész ünnepet csak a személye iránti rokonszenvenek és ragaszkodásnak tudta be. Kifejti, hogy hitközségünk vívmányai csak az együttes működés eredményei és ezért ez alkalommal igaz köszönetét nyilvánította az előjáróságnak, képviselőtestületnek, főrabbinak, tanítóttestületnek és az egész tisztviselői karnak, valamint az összes egyleteknek, kik törekvésében hathatósan támogatják. Zsidó népiskolánkról következő szép szavakban emlékezett meg: „Ami pedig az iskolát, hitközségünk jövőjének biztosító tényezőjét illeti, csak rá kell mutatnunk derék tanítóttestületünkre, azok élén szeretett lelkipásztorunkra, kik mindannyian iskolánknak, e féltett kincsünknek gyarapodását, fejlődését szivükön hordozzák, kik önzetlenül fáradoznak nap-nap után gyermekeink, jövő nemzedékünk vallásos, erkölcsös és hazafias nevelése körül, kik egész odaadással azon vannak, hogy tanintézetünket, országos hirű mintaiskolánkat a modern követelményeknek megfelelő magaslaton megtartsák.“ Azt igenis elismeri, hogy minden törekvése odairányult, hogy a zsidó hitközséget befelé erősítse, kifelé pedig tekintélyét emelje, hogy minden institutiója kiddus hasém legyen.

Szünni nem akaró éljenzés követte a jubilans szavait s a közgyűlés azon határozathozatalával, hogy az elhangzott ünnepi beszédek jegyzőkönyvben megörökíttessenek és a mai szép nap emlékeként a jubilansnak a diszgyűlés jegyzőkönyve átnyujtassék, a lélekemelő ünnepély véget ért. Este a jubilans tiszteletére fényes bankett volt, melyen a hitközség színe-java vett részt, és melyen lelkes felkészöntőkben ünnepelték a jubilanst és a győri hitközség vezető embereit.

Győr.

Boskovitz Dávid,
titkár.

SZEMLE.

a) Tanügyi mozgalmak.

= **A tanítóegyletekről** intézkedik a közoktatási miniszter legújabb rendelete. Véget akar vetni annak az áldatlan állapotnak, amely eddig az áll. tanítóegyletek működését bénították; nagyrészüik működését az ötletszerűség jellemezte, minden egységes, vezérlő szempont nélkül a tagok egyéni érzése, hajlama, foglalkozási köre tüzte ki a tárgyalás céljait. A tanfelügyelőség feladata lészen ezentul, hogy ennek a tétova bizonytalanságnak véget vessen. Azt mondja a miniszter, hogy elég, ha minden 2 évben tartanak *közgyűlést*; a munka terhét a *járásokra* óhajtja bízni s kiváló súlyt helyez a *minta-tanításokra*. Ime, mintha csak a mi orsz. egyesületünk szolgálna példányképül. Közgyűlést mi is csak minden 3 évben tartunk; az

intenzív munkát mi is jól szervezett köreinktől várjuk; mi is azt akarjuk, hogy egységes eszmék legyenek a tárgyalások napirendjén, mi hangosan hirdetjük a *minta-tanítások* nagy becsét. Egy felette örvendetes intézkedése a miniszternek az, hogy az egyesületnek kiutalványozta az összes (áll. tanítók) tagok után járó napi és fuvardíjat, hogy a jelenlevő tagoknak azt kifizesse, a megmaradt részt *jutalomdíjakra* fordíthatja az egyesület.

⊙ **A Budapesti Tanítótestület alakulása** nagy mozgalmat idézett fel a fővárosi tanítószék kebelében. 1200 a köteles és önkéntes tagok száma. Nem csuda, ha a hatalomért versenyző felék erős pártot hívtak életre. Legszimpatikusabb volt a *Reformpárt* fellépése, mely részletes munkaprogramot adott jelöltjei elé. Főbb pontjai ezek: I. *A tanítószék szellemi színvonalának és tekintélyének emelése céljából* a „Budapesti Tanítótestület“ a) gondoskodik tagjainak továbbképzéséről; b) követelni fogja, hogy a tanítóképzés; meg a tanítói képesítés színvonala a haladó kor szükségletéhez képest emeltessék, s hogy az oklevél az egyetem bölcsészeti karára való beiratkozásra jogosítson; c) hogy a beiratási díjakat tanítói és ifjúsági könyvtárak szervezésére fordítsa a főváros. II. *A fővárosi tanítók anyagi érdekei szempontjából a következőket kérje:* a) Szüntesse meg a székes-főváros a segédtanítói állásokat, amelyek — feleslegesek; b) a megbízott tanítókat véglegesítsék 3 éven belül; c) szüntessék meg ama hátrányokat, melyek a fővárosi nyugdíjtörvény szerint — az áll. tanítói nyugdíjalappal szemben a főv. tanítószéket éri; d) iparostanonc iskolákban *családos elemi iskolai* tanító alkalmaztassék; e) ha felsőbb iskolákban (polg., keresk., reál) állás ürül meg, töltsék be azokat első sorban az erre képesített közs. elemi iskolában működő tanítókkal. III. *A fővárosi népoktatásának fejlesztése céljából:* a) Vitessék szigorúan keresztül a tankötelezettség; b) a mindennapi tankötelezettség terjesztessék ki a 14 életév betöltéséig; c) állítson a főváros gyakorlati irányú leány ismétlőiskolákat; d) a főváros valamennyi népiskolájában egyöntetű helyi tanmenet alapján folyjék a tanítás; e) magánkiadók mellőzésével adjon a főváros a tanítóknak jó vezérkönyvet, s minden szegény gyermeknek ingyen tankönyvet s tanulási eszközöket; f) g) minden szegény gyermek idejében kapjon téli ruhát s télen meleg ebédet — ingyen. IV. *Szolgálati pragmatikát* kíván s hogy a székesfővárosi közoktatási bizottságban ne egy, hanem több tanférfiu által legyen képviselve a fővárosi tanítószék. — Ez a gyönyörű munkaprogram nagy mozgékonyt idézett elő, elnökjelöltük mégis elbukott s agilis vezérük s titkárjelöltük, *Somogyi Béla* is, pótválasztáson várja győzelmét. A pótválasztás eredményét majd annak idején közölni fogjuk.

○ **Tanítók Otthona.** A Népművelők Bpesti Egyesülete f. hó 7-iki közgyűlésén a szervezendő nagy szabadegyesület ügyében *Ember* János és társai a következő *indítványt* terjesztették elő: A „Népművelők Budapesti Egyesülete,“ a „Magyar Tanítók Kaszinója“ -val az egyesülést a következő alapon tartja szükségesnek: 1. Úgy a „Népművelők Budapesti Egyesülete,“ mint a „Magyar Tanítók Kaszinó“-ja mint ilyen megszűnik és „*Tanítók Otthona*“ cím alatt új egyesületté alakul. 2. A „Tanítók Otthona“ jogutóda a „Népművelők Budapesti Egyesülete“ és a „Magyar Tanítók Kaszinója“-nak, mint ilyen átveszi a két egyesületnek minden vagyonát és minden terhét. 3. A „Tanítók Otthona“ országos szabad egyesület, a magyar tanítói közélet előharcosa és otthona. A tanítói közélet szolgálatában a „Magyar Tanítók Kaszinója“ alapszabályaiban lerakott elvek szerint működik. 4. A „Tanítók Otthona“ a tanítószék ezreit törekszik egyesíteni, hogy őket a tanítói közélet szolgálatára képessé tegye. Az erők tömörítését pedig az által fogja elérni, hogy tagjainak a tagsági díjakért megfelelő ellenértéket ad. 5. A „Tanítók Otthona“ a rendes tagok tagsági díjaira támaszkodik. A tagok budapestiek, és vidékiek, egyenlő jogokkal, de nem egészen egyenlő kötelezettségekkel. A budapesti rendes tag évi tagdíja 12 korona, a vidékié 8 korona. 6. Ezen tagdíjak fejében a jogok mellett élvezik a tagok mindazon kedvezményeket, melyeket egy nagy szabású szabad tanítói intézmény tagjainak nyújthat. Ezen kívül kapják a „Népművelők Lapja“-t. A vidéki tagok az összes jogok élvezete mellett szintén kapják a „Népművelők Lapja“-t, azonfelül Budapestben tartózkodásuk idején a ruhatisztogatási díj ellenében, mely egy személyre naponként 80 fillérenél, családra 1 kor. 50 fillérenél több nem lehet, — díjtalan szállást kapnak a „Tanítók Otthona“-ban. 7. Miután a „Tanítók Otthona“ a tagdíjak fejében megfelelő ellenértéket ad, a tagdíj megfizetését csupán erkölcsi kötelességül szabja tagjaira. Akik ezen köteles-

ségüket többszöri felszólításra sem teljesítik, a tagok sorából töröltetnek. 8. A Tanítók Otthona a „Népnevelő Lapja“-nak fönntartására és fejlesztésére kötelezettséget vállal. 9. A „Tanítók Otthona“ minden körülmények közt fönntartja a „Népnevelők könyvtára“ czimű vállalatot. 10. A „Tanítók Otthona“, mint a „Magyar Tanítók Kaszinója“-nak jogutóda, örököse a „Magyar Tanítók Takaré- és Hitel-szövetkezeté“-nél a Kaszinónak. 11. A „Tanítók Otthona“ belép a „Magyarországi Tanítók Országos Bizottságá“-ba.

○ A porosz tanítóképzők új tanterve az idén lép életbe. mely alkalomból ezuttal csak az óratervet mutatjuk be, megjegyezvén, hogy a praeparandiába 8 elemivel lép az ifju :

	Praeparandia			Szeminarium		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Paedagogia	—	—	—	3	3	3
Próbatanítás, előkészítés a próbatanításra és módszertan	—	—	—	—	4	4
Gyakorlati tanítás	—	—	—	—	—	4-6
Vallástan	4	4	3	3	4	3(1)
Német nyelv	5	5	5	5	5	3(1)
Idegen nyelv (latin, francia, angol)	3	3	3	2	2	2
Történelem	2	2	3	2	2	2
Mennyiségtan	5	5	5	5	5	1(1)
Természettudomány	2	4	4	4	4	1(1)
Földrajz	2	2	2	3	2	1(1)
Írás	2	2	1	—	—	—
Rajz	2	2	2	2	2	1
Torna	3	3	3	3	3	3(1)
Zene	3	4	5	4	4	4
Gazdaságtan	—	—	—	1	1	—
Összesen	34	37	37	38	38	33—35

Jegyzet: A () jel közötti szám a módszertanra eső óraszámot jelzi.

✕ **Nyugdíjügyünk a képviselőházban** is szóba került dec. hó 7-én s a tisztelt ház szives jóindulatot tanúsított a tanítóegyesületeknek nyugdíjtörvényünk revíziója tárgyában beadott kérvénye tárgyalásakor. A miniszter kijelentette, hogy a tanítóság iránti jóindulatban senkitől sem engedi magát tulszárnyaltatni. Minden kívánságot teljesíteni azonban ezidő szerint lehetetlen. Tehát kedvezőbb lesz az új nyugdíjtörvény, de vajjon kielégíteni fogja-e a közóhajtást?

□ **A tanítói fizetés rendezése** tárgyában az Orsz. Bizottságban Gabel J. nagyváradi kartársunk a következő indítványt nyújtotta be: A tanítói fizetés minimuma 1200 K.-ban állapíttassék meg, lakbérünk a IX. rangfokozatbelieknek megfelelő legyen; ha a kettőre az iskolafentartó nem képes, egészítse ki az állam. Minden tanító hivatalba lépése előtt a kir. tanfelügyelő kezébe esküt tesz le. — 100 koronás korpótlék hét ízben járjon. Végül a segédtanítókról szól; mi ezt az állást végkép, eltörölnöndök véljük. Az Orsz. Bizottság az 1902. első igazg. tanácsi ülésén fog e tárgyban határozatot hozni.

✕ **Az iskolaszéki intézmény** tárgyában az Orsz. bizottság kérvénnyel járult a miniszterhez, melyben kérik, hogy az iskolaszéki intézményt a gondnoksági útastásban lefektetett elvek alapján revidiálják s pontról-pontra kifejtí ama korekciókat, melyeket kívánatosnak és szükségesnek tart.

b) Lapok.

× **Beregmegyei Tanügy** 12. sz. *Hogyan dolgozhatnak eredménynyel a járáskörök?* azt a B. T.-ben Nagy L. így fejt meg. 1. Szükséges, hogy az egyesületi tagok a) nevelési, b) tanítási, c) könyv- és tanszerbíráló, d) paedagogiai irodalmat ismertető szakosztályokra osztatnának s mindenik osztály a maga ügykörébe vágó szakot kísérvén figyelemmel, arról a legközelebb tartandó kör-ülésen referálna. 2. Tisztázzák a körgyülések a nevelés és tanítás mikéntjét, vagyis készüljön a *mintatanításra* minden tag, s a gyűlés elején az elnök jelölje ki a mintatanítót s végeztével lássanak alaposan a bírálathoz. 3. Tűzessenek ki vitatételek. 4. Tartsuk és óvjuk meg a tanügy tekintélyét s azok munkásait kedveltsük meg a nagy közönséggel, mi célból legyünk rajta, hogy minden iskolaszéki tag, az iskola-fentartók s szülők szép számmal jelenjenek meg üléseinken. 5. Az egész megye tanítóit igyekezzünk egy tanítóegyesületbe olvasztani.

= **Hevesmegyei Tanügy** 11. sz. *Gyermekpsychológia* c. dolgozatában Biedermann Adolf egri kartársunk a következő kérdéseket adja közre a gyermekpsychológiával foglalkozók utbaigazítására:

I. A test nevelése.

1. Milyen alaku koponyája? — 2. Magas vagy alacsony, széles vagy keskeny, domboru vagy lapos-e homloka? — 3. Milyen alaku arca? — 4. Kicsiny vagy nagy, rendes állásu vagy előálló-e fülkagylója? — 5. Milyen alaku orra? — 6. Milyen állásuak fogai? — 7. Hány foga van? — 8. Milyen színűek fogai? — 9. Nincs-e fogzománca megrepedezve? — 10. Nincs-e hátgerince elgörbülve? — 11. Hogyan fogom ettől megóvni? — 12. Milyen alaku mellkasa? (lapos? domboru? csirkemellű?) — 13. Épek-e bordái? — 14. Széles, keskeny, magas vagy lejtős-e melle? — 15. Nem angolkóros-e? — 16. Gazdag vagy szegény-izomzatu-e? — 17. Nagyon megváltoznak-e arc és szájjizmai a nevetésnél? sírásnál? rendes beszédnél? — 18. Hányat lüktet szive percenként? (gyermeknél 60—80, felnőttél 90—120) — 19. Nem bővérű-e? Nem szűkvérű-e? — 20. Nem görvélyes-e? — 21. Orrán vagy száján lélezkik-e? — 22. Hányat lélezkik percenként? (ujszülött 44; ötödik évig 26; később 16—18; aggastyán 20—22) — 23. Nem túl érzékenyek-e idegei? Ha igen, miben nyilvánul ez? — 24. Hideg levegő, hideg víz, vagy ellenkezőleg a meleg ingerli-e? — 25. Nincs-e vértorlódása a fej felé? Ha igen, mi idézi ezt elő; ijedtség? ha idegen szólítja meg? ha ismeretlenek közt jelenik meg? — 26. Nem panaszkodik-e fej- vagy hátfájásról? — 27. Hány óráig alszik? Mikor fekszik? kel? — 28. Zárt vagy nyitott szájjal alszik-e? — Nyugodtan vagy nyugtalanul? — 29. Izzad-e feltűnően alvás közben? — 30. Beszél-e álmában? — 31. Oldalt, hason vagy hátán fekszik-e? — 32. Mily ágyat kíván egészsége: puhát vagy keményet? — 33. Milyen színű bőre? — 34. Hogyan fogom bőrét ápolni? Hogyan fogom edzeni hideg és meleg ellen? — 35. Mily színű haja? Továbbá: sűrű vagy ritka, lágy vagy kemény? — 36. Hosszukásak vagy laposak-e körmei? Nincsenek-e a husba nőve? — 37. Hányszor eszik naponként? — 38. Mily táplálék felel meg vérmérsékletének: állati vagy növényi táplálék? — 39. Mely ételeket szereti? melyektől idegenkedik? melyeket nem eszi? — 40. Fűszeres ételeket szabad-e ennie? — 41. Gyakran iszik-e? Ihatik-e szeszes italokat? Kávét? Teát? — 42. Hamar (nem jól rágva) vagy lassan (jól rágva) eszik-e? — 43. Hogyan fogom megedzeni, hogy éhséget, szomjuságot tudjon elviselni? Hogyan szoktatom mértékletességre? — 44. Könnyen vagy nehezen emészt-e? Mikor végzi természeti szükségleteit: reggel? délben? este? evés előtt? evés után? — 45. Egészségesek-e elválasztó szervei. Nem önfér-e? — É r z é k s z e r v e i: 46. Kiálló vagy mélyen ülő-e szemei? Minő színűek? — 47. Nem közel-, távollátó-e? Nem színvak? Ha igen, mely színeknél mutatkozik? — 48. Nem könyeznek-e szemei? — 49. Nem látszik-e valami folt, zavarodás, kidudorodás szemén? — 50. Hogyan fogom szemét ápolni? megóvni? — 51. Jól hall-e? Nem folyik füle? Nem keménykedik-e meg fülzsirja? 52. Van-e zenei hallása? Hogyan fogom fejleszteni? — 53. Van-e szaglási érzéke? Nem sebes-e orra? — 54. Egészséges-e izlési szerve? Nincs-e szájbüze? — 55. Egészséges-e tapintási szerve? Hogyan fogom ezt ápolni? (mértani testek, köépitő játék). — 56. Épek-e ajkai, torka, gégéje? — 57. Nem selypít-e? Ha igen, melyik hangnál? — V é r m é r s é k l e t: 58. Sanguinicus-e? phlegmaticus? cholericus? melancholicus? — 59. Milyenek mozgásai: lassuk vagy gyorsak? — 60. Könnyen, vagy nehezen sir, nevet? — 61. Hamar vagy lassan beszél-e? Gestikulál-e? — 62. Hogyan viseli magát társasjátéknál? 63. Mely gyermekbetegségek bántották már? — 64. Hamar vagy nehezen gyógyult ki? — 65. Egészségesek-e szülei? Nem örökölt-e valami betegséget, gyengéséget ezektől?

II. A lélek nevelése.

a) Az ismerő-tehetség: 71. Vannak-e korához mértén elegendő képzetek? Szemlélt-e sokat? sokfélét? — 72. Hogyan szerzek neki képzeteket? (kivezetem a természetbe; elviszem különféle kereskedésekbe, műhelyekbe, telepekre, gyárakba, iskolákba,

kórházba stb.) — 73. Tud-e kitartóan figyelni? Hogyan fogom erre szoktatni? (huzamosb ideig foglalkozzék egy dologgal; ápoljon egy növényt; játékszereit nem fogom gyakran változtatni). — 74. Hogyan fogom egyes érzékszerveit gyakorolni? (szemét: mérésekkel; tekintsen szét magaslatookról, síkságról; fülét: énekel, zenével, idegen nyelvvel; tapintását; különféle alakú és felületű tárgyak tapintásával). Nem sokat egyszerre! 75. Gyors vagy lassu felfogásu-e? — 76. Milyen emlékezőtehetsége, erős vagy gyenge? — 77. Különösen mire emlékszik, időre? helyre? szóra? hangra? színre? alakra? személyre? — 78. Könnyen tanul-e könyv nélkül? — 79. Hogyan fogom emlékezőtehetségét fejleszteni? (értelmes, logicus belső tanmenetek szerinti tanulással, vázlatok, összefoglalások, kivonatok készítése.) — 80. Milyen képzelőtehetsége? Élénk-e? ábrándos? álmodozó? — 81. Van-e utánzási, átalakítási, összehasonlítási, eszmetársítási képessége? — 82. Hogyan fogom képzelőtehetségét kellően nevelni? (játékszerek, mesék, utazás, rajz, festészet, költészet, a természetet szemléltetni). — 83. Mely tantárgynál tesz könnyen szert helyes fogalmakra? Van-e elvonási képessége? — 84. Hogyan fogom fogalomalkotó képességét fejleszteni rokonértelmű szók magyarázása, értelmezések, meghatározások készítése). — 85. Adta-e már jelét ítélő és következtető képességének? Hogyan fogom ezen képességét fejleszteni? (talányok, rejtvények megfejtése, összehasonlítások készítése; tünemények okát keresse) — 86. Öntudatra ébredt-e már? — 87. Általában milyen az értelme, éles? mély? élces?

b) Az érzőtehetség: 88. Mi fárasztja ki? — 89. Mitől undorodik? 90. Mi ingerli? — 91. Nem rabja-e valamely alacsony testi érzelemnek? Ha igen, hogyan szoktatom le róla? (Azonnal és egyszerre megvonom tőle az előidéző okot.) — 92. Vigyáz-e egészségére? Tiszta-e? Mértékletes-e? Torkos-e? Falánk-e? — 93. Hogyan fogom tisztságra szoktatni? (ha ruháját beszennyezi, nem engedem társaságba.) — 94. Unatkozik-e gyakran? Hogyan fogom unalmát elűzni? (Munkával.) — 95. Mi mulattatja? — 96. Nem szórakozott-e? Hogyan fogom ebből kigyógyítani? (rászorítom, hogy egy dologgal hosszas időn át foglalkozzék; elviszem idősebbek társaságába.) — 97. Türelmes-e vagy türelmetlen? Hogyan fogom türelmessé nevelni? (ápoltatok vele gyümölcsfát; elviszem többször az órás műhelyébe, hogy az órás türelmes munkáját lássa; éreztetem vele türelmetlensége következményét.) — 98. Nyilvánít-e örömet elért eredményénél? — 99. Szorgalmas-e vagy hanyag? — 100. Rendszerető-e? Hogyan fogom rendre szoktatni? (éreztem vele a rendtelenségek következményeit.) — 101. Van-e szépérzéke? Miben nyilvánul? — 102. Szemérmes-e? Nem tettett szemérem-e? Hogyan nevelem szemérmessé? (példával: se tőlem, se anyjától kétértelmű szót sem hall; cselédre soha sem bízom.) — 103. Mit tart rutnak? — 104. Melyik művészethez mutat hajlamot? — 105. Adta-e már jelét lelkiismeretének? — 106. Van-e vallásos érzelme? Hogyan fogom vallásossá nevelni? (példával; a szavak törpék, a példák óriások; „halld, mit mondok“ — mondja a német; — „nézd, mit teszek“ — mondja az angol). — 107. Hogyan bánik a pénzzel? takarékos? fukar? pazar? Hogyan fogom a pénz helyes használatára tanítani? (éreztetni a következményeket.) — 108. Szeret-e ajándékot elfogadni? Ha igen, figyelmeztetem, hogy ez függetlenségének rovására történik. — 109. Önérzetes-e? Miben nyilvánul? (Önérzetét fejlesztem, ha megmutatom valódi értékét; pl. ha ő valamit jobban tud, mint a vele hasonló korúak. — 110. Hiu-e? Kevély-e? Gögös-e? Elbizakodott-e? Ha igen, meg kell neki mutatni valódi értékét. — 111. Szerény-e? Nem félénk? Hogyan fogom szerénységre, alázatosságra szoktatni? (Műveltek, tudósok társasága.) — 112. Bátor-e? Hogyan fogom bátorrá tenni? (olyat végeztetek vele, mit sikeresen megoldhat; égháboru szemlélése, sötétben maradás). — 113. Részvevő-e? (éreztetem vele, hogy neki is jól esik, ha részvételt vannak iránta). — 114. Kit szeret? tisztel? Kit tart tekintélynek? Miért? — 115. Van-e barátja? Kit gyűlöl? Miért? Kárörvendő-e? — 116. Milyen kedélye: vig? komor?

c) Az akarótehetség: 117. Nincs-e valami szenvedélye? Tud-e uralkodni önmagán? — 118. Megfontolva, vagy elhamarkodva cselekszik-e? — 119. Miben mutatkozik jellemessége? — 120. Vannak-e már megállapított elvei? Következetes-e? — 121. Hogyan fogom lelkiismeretének hangjára emlékeztetni? — 122. Könnyen fegyelmezhető-e? Mivel? — 123. Miként viseli magát játéknál, betartja-e, vagy megsérti a játék szabályait? — 124. Engedelmes-e? Makacs-e? — 125. Mily jutalomnak örvend leginkább? Mily büntetés sújtja legjobban? — 126. Szereti-e a társaságot? Mily tettet magasztal? Milyet ítél el? Hogyan viselkedik cseléddel szemben? Szeret-e parancsolgatni? — 127. Tud-e lemondani? fáradtságot eltűrni? — 128. Igazságos-e? Segít-e önzetlenül társán? — 129. Hogyan fogom az erkölcsi eszmékre oktatni? (elméletileg, tiszta erkölcsstan tanításával, beszélgetni fogok vele róluk az élet ünnepélyesebb perczeiben, pl. egyházi meg hazafias ünnepeken; megfelelő olvasmányokkal; gyakorlatilag; az életben előforduló eseményekre fogom figyelmeztetni.) — 130. Szavatartó-e? Hazug-e? Mi okból hazudott? — 131. Hálás-e vagy hálátlan? Hogyan bánik ellenségével? — 132. Adakozó-e? Önző-e? — 133. Hízkelő-e? Rágalmazó-e? Árulkodó-e? Gunyolyodó-e? Békeszerető vagy zsémbes? Bizodalmas vagy gyanakvó? Titoktartó-e? Magány vagy társaságot szeret-e? — 134. Micsoda változáson ment át jelme alakulása? Miféle tényezők folytak be ezen változásra elősegítőleg vagy akadályozólag?

⊙ **Uj szakközlöny a tanítóképzés számára.** „Az 1902-ik év január havában „Gyakorlóiskola“ cím alatt egy pedagógiai folyóiratot indul meg: *Dezső* Lajos képezdei ig. és *Balog* K. gyak. isk. tanító szerkesztésében, *Sárospatakon*. Előfizetési felhívásuk így szól: Diesterweg szerint egy képezde annyit ér, mint a mennyit a vele egybekötött gyakorlóiskola. Jóllehet, Diesterweg ezen mondását sokszor félreértették, még többször félremagyarázták; mindazáltal helyesen értelmezve, mégis ez a mondás képezi a tanítóképzés első igazságát. Mert hiábavaló a képezdei osztályokban minden elméleti tudás, ha annak a gyakorlatban való keresztülvitele hibás, vagy hiányos. Különösen a tanítóképezdek növendékeinek nem eléggé érett kora parancsolólag követeli, hogy a pedagógiai elméletnek a gyakorlatban való megszilárdítása már a képezdében lehető körülményességgel és alaposággal megtörténjék. Tanítói pályánkon többször éreztük a képezdei elmélet és a gyakorlóiskolai praxis közötti összefüggés fogyatékos voltát s törekedtünk erőnknek mértékéhez és az adott körülményekhez képest az összefüggést, az egységet helyreállítani. Ezen törekvésünk eredményének közlésére, a további munka feldolgozására, kartársainknak e munkába való belevonására látszott szükségesnek egy oly folyóirat megindítása, mely a főntebb körvonalozott célt tüzi zászlójára. Érezzük, hogy nehéz feladat megoldására vállalkoztunk. Tudjuk, hogy nehéz új iránynak ösvényt taposni. De ha körültekintünk tanítóképzésünk mezején s látjuk azt az ürt, mely a tanítóképzés elméleti és gyakorlati része között tátong, ha látjuk, hogy az életbe kikerült ifju tanító legtöbbször a véletlenre van bízva a továbbképzés munkájában; ha látjuk, hogy épp a jobbak, a tanmódszerben való kételkedés folytán miként vergődnek a leleménykedés útvesztőjében: akkor lehetetlen tétlenül maradniok azoknak, a kiknek élethivatásuk a mai kor színvonalán álló tanítók képzése. Ily gondolatok és érzelmek vezérelnek bennünket a fent jelzett folyóirat megindítására. A fentiekhez képest folyóiratunk programja nagy vonásokban a következő: 1. A pedagógiai ismereteknek a gyakorlati kivittel való összhangzatba hozása. Megfigyelés és kísérletezés a gyakorlóiskolában. 2. Az oktatás- és módszertan szabályainak a lélektani törvényekkel való szorosabb kapcsolatba hozása. 3. Az egyes tantárgyak módszerének történeti fejlődésében való megvilágítása, történeti alapra fektetése. 4. Az összes népiskolai tárgyakról mintatanítások közlése. 5. A tanítóképzés színvonalának külső és belső eszközökkel való emelése. 6. Az alsó- és középfoku oktatás közötti határvonal lélektani alapon való megállapítása. 7. A tanítóképzéssel kapcsolatos külföldi mozgalmak figyelemmel kísérése. 8. A tanítóképzés külső életére vonatkozó vegyes krónika. A folyóirat (július és augusztus kivételével) minden hó 15-én legalább 3 ivnyi terjedelemben jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 8 korona, félévre 4 kor.

= **Sopronmegyei Tanügy** című új lap indult meg Sopronban; célja közös érintkezési pontot adni a megyében szerte működő áll., felekezeti és községi tanítóknak. Az első szám elég élénk. Megjelenik minden hó 1. és 15. Ára 6 K. Szerkesztik Biró Samu és Galaji Frigyes.

✕ **Egységes Nemzeti Közoktatás** című havi folyóiratát Deme K. pártolás híján beszüntette.

⊙ **Család és Iskola** 19. számában *Tanügyi mozgalmak* írója sorra ismerteti a 3 legérdekesebb felszínre vetett kérdést: 1. a tanítóság országos szervezkedési tömörülését; 2. a család közeledése az iskolához és viszont (szülői értekezlet), 3. a gyermeki lélek tanulmányozását.

c) Könyvek.

⊙ **Tájékoztató.** Nagy Béla tolnavármegyei kir. tanfelügyelőségi tollnok az iskolaszéki és gondnoksági elnökök, tanítók, óvónők és iskolafentartók részére Tájékoztatót irt, melyben bőven, érthetően és teljesen utbaigazítóan, mintákkal illusztrálva vannak leírva az iskolák vezetése körül felmerülő ügyes-bajos dolgok legjelentősbjei, úgy, hogy ez ügyekben nem kell sem a kir. tanfelügyelőséghez sem máshoz fordulni tanácsért. A kis füzet bő leírást tartalmaz korpótlék fedezésére, tanítói fizetés kiegészítésére, gazdasági ism. iskolai tanító fizetésének tiszteletdíjára szükséges államsegély elnyeréseért, nyugdíjazásáért, özvegyi és árva gyámpénz folyósításáért beadandó kérvény felszereléséről és teljes eljárásáról. Közöl utbaigazítást az államsegélyek felvételéről, kifizetéséről és elszámolásáról, mindezekről minták is

vannak benne, szól továbbá nyugdíj felemelésről, tanító személyváltásról, államosításról, állami tanítók költségjegyzékéről mintával, ülési jegyzőkönyvek szerkesztéséről stb. stb. Ára 50 fillér, Kapható a kiadónál: Árva J. könyvkereskedésében, Szegzárdon, valamint a hazai jobb könyvkereskedésekben.

E G Y E S Ü L E T I É L E T.

Levelezés.

Tekintetes Elnökség!

Sziveskedtek engem nyilvános működésem 40.-ik évfordulója alkalmából az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület” nevében üdvözölni és szerencsekívánataikkal megtisztelni.

Igaz örömmel vettem becses soraikat és hálás szívvvel fogadtam szives üdvözlőket és a kifejezett jókívánatokat. Mindezért őszinte köszönetet mondok Önöknek azon biztosítással, hogy törekvéseiket meleg érdeklődéssel kísérem és hazafias munkájuktól jóindulatú pártfogásomat soha megvonni nem fogom.

Szívélyesen üdvözli mindnyájokat

Budapesten, 1901. évi december hó 11-én.

Zsilinszky Mihály
államtitkár.

Mélyen tisztelt Tanítóegyesület!

A hozzám intézett nagybecsű iratában szives volt az engem ért legkegyelmesebb kitüntetés alkalmából jó indulatát és jó kívánatait kifejezni.

Midőn tehát e lekötelezően szives figyelemért legmélyebb köszönetemet kifejezném, egyúttal arra kérem a mélyen tisztelt Egyesületet, hogy jóindulatában jövőre is részesíteni méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1901. évi december hó 6.-án.

Dr. Axaméthy Lajos.

Az Orsz. Izr. Tanítóegyesület t. Elnökségének

Budapesten.

Doktorrá avattatásomnak ötvenedik évfordulóján kifejezett jó kívánataikért fogadják hálás köszönetemet.

Eddigi működésemnek ezen tisztelt egyesület részéről történt ily meleg elismerése valóban büszkeséggel tölt el és biztosíthatom, hogy ezentul is legszentebb kötelességemnek fogom tekinteni, hogy tevékenységem minden terén, ez egyesületnek, mint a közmiveltés egyik leghatásosabb terjesztőjének érdekét lehetőleg előmozdítsam.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1901. november 24-én.

Dr. Falk Miksa.

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

Jubileumi ünnepségem alkalmából hozzám intézett átiratáért szívből fakadó köszönetet mondok. Különösen becses előttem az Önök részéről történt megtiszteltetés; a tanítóságot mindig nagyrabecsültem, annak most is őszinte,

lelkes barátja vagyok. Tudom, hogy vallásunk jövőjének, hitfelekezetünk fennmaradásának fontos tényezői a zsidó tanítók, kiknek kezébe van letéve fiatal nemzedékünk vallásos-, erkölcsös, hazafias nevelése.

Kedves kötelességemnek tartom ennél fogva a tanítók erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítására csekély tehetséggel mindenkor hozzájárulni és azok tekintélyét emelni.

A nemes missiót teljesítő Egyesületnek, valamint minden egyes tagjának minél több sikert kívánva vagyok kiváló tisztelettel

Győr, 1901. december hó 6-án.

Dr. Pfeiffer Fülöp
hitk. elnök.

Pályázat az izr. tanítók árváinak segélyezésére.

Az orsz. izr. tanítóegyesület 1882-ben, fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmából nyilvános gyűjtés útján, melyhez hazánk hitközségei, tanítótestületei és áldozatkész hitfeleink legnemesebbjei tetemes összeggel járultak, elhunyt tagjai *kiskoru árváinak gyámolítására* „Árva-alap“-ot létesített, mely azóta 30,000 koronára szaporodott. Ezen összeg kamatjaiból alább közétett nyílt pályázat útján 900 korona kerül kiosztás alá.

A pályázati feltételek a következők:

I. Az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület“ az árva-alapból rendelkezésére álló kamatok erejéig *hét* 100—100 koronából — köztük *egy* 100 koronából álló *Reif Jakab* és egy 100 koronából álló *Ózer Zsigmond* nevére szóló alapítvány — és *egy* 200 (kétszáz) koronából álló árvasegélyt (mely utóbbi esetleg két 100—100 koronás segélyre bontható) oszt ki, oly elhunyt zsidó tanítók árvái közt, kiknek atyja legalább is három éven át volt az egyesületnek tagja.

II. Különös figyelembe részesülnek azon elhunyt rendes tagok szegénységben hátramaradt kiskoru gyermekei, kik a szülői házon kívül, idegen helyen nevelkednek.

III. Első sorban oly rendes tagok árvái vétetnek az alap jótéteményeinek kiosztásánál figyelembe, akik az orsz. izr. tanítóegyesületnek régibb idő óta tagjai, járandóságukat pontosan befizették és az egyesület felvirágzásához egyébként is hozzájárultak.

Oly tagok árvái kik három évnél rövidebb ideig voltak tagjai az egyesületnek, az árvasegélyre nem tarthatnak igényt.

IV. A folyamodók közül előnyben részesülnek oly tanítóözvegyek, mint a folyamodó árvák gyámjai, kik igen csekély, vagy semmiféle nyugdíjban nem részesülnek, továbbá azon tanítók árvái, kik életökben az árva-alap gyűjtése és az egyesületi tankönyvek terjesztése körül buzgólkodtak.

V. A *kétszáz koronából* álló árvasegélyre csak teljesen árva (atyátlan és anyátlan) tarthat igényt. De a választmány fentartja magának a jogot, hogy ezen kétszáz koronás segélyösszeget is esetleg két egyenlő részben, két atyátlan árva közt oszthatja meg.

VI. Az árvasegély elnyerése ügyében benyújtandó kérvényt, az árva-bizottság és vidéki kör-elnökök meghallgatása után a központi választmány intézi el végérvényesen.

VII. A segélyezésekre érdemeseket ajánlhatja: valamely vidéki kör, vidéki választmányi tag, hitközségi, iskolai és politikai hatóság.

VIII. Az árvasegély odaitélése egyelőre csak egy évre szól. Jogában áll azonban minden kiskoru árvának kérvényét megújítani.

IX. A családi és egyéb viszonyokat feltüntető hiteles adatokkal felszerelt kérvények, a folyamodó árvák gyámjai által 1902. évi január 20-áig az egyesület elnökségéhez (Budapesten, Sip-utca 12. sz. a.) küldendők. Az odaítélés a január hó végén tartandó választmányi ülésben történik.

A kitűzött határidő után érkező, vagy hiányosan felszerelt kérvények csak az esetben vehetők figyelembe, ha az árvabizottság azt javasolja.

Budapest, 1901. december 30.

Az Orsz. Izr. Tanítóegyesület központi választmánya nevében:

Hajnal Jakab

egyes. titkár.

Kornfeld Gyula

egyes. elnök.

Pályázat.

Az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület” által létesített ezerforintos „Jókai Mór alapítvány” ez évi kamatja — 100 korona — jövő hó folyamán kerül kiosztás alá. Az alapító levél értelmében ezen összeg oly izr. felekezeti tanitónak és egyesületi tagnak fog ösztöndíj címén odaitéltetni, aki a magyar nyelv oktatásában, valamely nemzetiséglakta vidéken működve, felsőbb hatóságok által is hivatalosan elismert sikereket tudott felmutatni. A jutalom odaitélésének joga a közp. választmány hármás jelölése alapján, méltóságos dr. Jókai Mór, koszorus költönket illeti.

Felszólítjuk tehát egyesületünk mindazon tagjait, kik ezen ösztöndíj elnyeréseért folyamodni szándékoznak, hogy sziveskedjenek kellően felszerelt kérvényeiket az egyesületi elnökség címe alatt legkésőbb 1902. január hó 20-dikáig beküldeni.

Budapesten, 1901. december 30.-án.

Hajnal Jakab

egyes. titkár.

Kornfeld Gyula

egyes. elnök.

Pályázat.

Az „Orsz. Izr. Tanítóegyesület” által létesített „Léderer Ábrahám-ösztöndíj és segély alapítvány” f. évi kamatja — 100 kor. — január hóba kerül kiosztás alá. Ezen alapítvány elnyeréseért folyamodhatik:

a) közép, vagy szakiskolát, valamint felsőbb tanintézetet látogató oly szegénysorsu, jó erkölcsű, szorgalmas tanuló, a kinek atyja egyesületünknek legalább három év óta rendes tagja. Egyenlő minősítvény mellett előnyben részesül azon folyamodó, kinek atyja egyesületi kiadványaink terjesztése által az egyesületi vagyon gyarapításához járult;

b) gyógyfürdőre szoruló, betegségben sinlődő gyermek, kinek atyja az egyesületnek legalább három év óta tagja;

c) leánykiházasítás alkalmából anyagi segélyre szoruló egyesületi rendes tag.

Pályázati határidő 1902. január hó 20-dika.

Budapest, 1901. december 30.-án.

Hajnal Jakab

egyes. titkár.

Kornfeld Gyula

egyes. elnök.

Folyó évi deczember hóban tagsági díjat fizettek:

A) Pártoló tagok:

	Kor.		Kor.
Blau Miksa, Vác	10.—	Izr. hitközség, Ó-Buda	10.—
Boskovitz Dávid, Győr	10.—	Izr. hitközség, Szeged	10.—
Chewra Kadischa, Győr	10.—	Izr. nőegylet, Duna-Földvár	10.—
Friedmann Márkus, Homonna	10.—	Dr. Pfeiffer Fülöp, Győr	10.—
Glück Tivadar, Bpest	10.—	Reich Salamon, Baja	12.—
Glasner Jakab, L.-Rózsáhegy	10.—	Dr. Schwarcz Mór, Győr	10.—
Izr. hitközség, Győr	10.—	Dr. Steiner Simon, Bpest	10.—
Izr. hitközség, Kaposvár	10.—	Wertheimer J., Pécs	10.—
Izr. hitközség, Mohács 1900—1.	20.—		

B) Rendes tagok:

	Hátr. kor.	f. é. kor.		Hátr. kor.	f. é. kor.
Abelesz Jónás, Vágszered	4.—	4.—	Fischer Mór, Bpest	4.—	4.—
Adler József, Pécsvárad	—.—	8.—	Fischhof Márk, Heves	4.—	4.—
Adler Simon, Bpest	—.—	8.—	Fischer Lipót, L.-Szt.-Miklós	—.—	8.—
Alpár Mór, N.-Kanizsa	—.—	8.—	Fischer Márk, Bpest	—.—	4.—
Altstädter Lajos, Szombathely	—.—	8.—	Fischmann Ignác, Paks	—.—	8.—
Balla Bernát, Bpest	—.—	8.—	Fleischmann Károly, Szt.-Tamás	—.—	4.—
Bartók Jakab, Losoncz	16.—	—.—	Fleischner Lipót, B.-Bánya	—.—	8.—
Barta Albert. Z.-Szt.-Gróth	—.—	8.—	Frankl Miksa, Gyoma	4.—	4.—
Barta Fülöp, Veszprém	—.—	8.—	Friedmann Lipót, Ungvár	5.—	—.—
Barta Lajos, N.-Kanizsa	—.—	8.—	Friedmann Márton, Farád	—.—	8.—
Bátori Sándor, Alb.-Irsa	—.—	8.—	Füzi Márk, L.-Szt.-Miklós	—.—	8.—
Baum Ármin, Perbete	—.—	8.—	Gál Simon, N.-Rippény	—.—	8.—
Bató J. Lipót, Ó-Buda	—.—	8.—	Galandaer Irma, Szabadka	4.—	4.—
Baumgarten Samu, Győr	—.—	8.—	Geiger Miksa, Esztergom	—.—	8.—
Baumgarten Simon, Miskolcz	—.—	4.—	Gipsz Ignác, Pöstyén	4.—	4.—
Baumhorn Ede, Szolnok	—.—	8.—	Goldhammer Samu, Csorna	—.—	8.—
Becher Jakab, Bpest	—.—	8.—	Gömöri Armin, Kaposvár	—.—	8.—
Bérczi Fülöp, Orosháza	—.—	8.—	Groszmann Ábr. A.-Torda	—.—	8.—
Berkes Jakab, Bpest	—.—	8.—	Groszmann Adolf, Trencsén	—.—	8.—
Berger Ármin, Bolesó	—.—	8.—	Groszmann Mór, S.-A.-Ujhely	—.—	8.—
Biró Samu, Sopron	4.—	4.—	Gruber Jenő, S.-A.-Ujhely	6.—	4.—
Blau Soma, Körmend	—.—	8.—	Grün Jakab, Paks	4.—	4.—
Blum Salamon, Uj-Verbász	—.—	8.—	Grünberger Fülöp, N.-Bittse	—.—	8.—
Bónyis Menyhért, Nyiregyháza	—.—	8.—	Grünberger Izsák, B.-Topolya	4.—	6.—
Bonyhádi Miksa, Szempcz	—.—	8.—	Gyömörei Miksa, L.-Lövő	—.—	8.—
Böhm József, Kisbér	—.—	8.—	Györki Károly, Apatin	—.—	8.—
Braun Ede, Alsó-Récsény	4.—	8.—	Haas Mór, Péczel	—.—	8.—
Braun József, T.-Földvár	—.—	8.—	Habermann József, Eperjes	4.—	4.—
Dr. Braun Salamon, Bpest	—.—	8.—	Hahn Adolf, Pozsony	—.—	8.—
Brauner Adolf, Zombor	—.—	8.—	Halász Nátán, Bpest	4.—	—.—
Bricht Manó, Holics	8.—	—.—	Halász Mór, Szatmár	4.—	—.—
Bricht Nándor, L.-Rózsáhegy	2.—	8.—	Hamburger Ignác, A.-Szántó	—.—	8.—
Buxbaum Henrik, Pozsony	—.—	8.—	Heilpern Benő, D.-Szerdahely	—.—	8.—
Bún Samu, N.-Kanizsa	—.—	8.—	Hermann József, Mátészalka	—.—	8.—
Büchler Hugó, Miskolcz	6.—	—.—	Herczka Gusztáv, Bpest	—.—	8.—
Czakó Jakab, Bártfa	—.—	8.—	Herczka Henrik, Kürth	—.—	8.—
Décsi József, Érsekújvár	—.—	8.—	Hevesi József, J.-A.-Szállás	—.—	8.—
Deutsch Mór, Adánd	—.—	8.—	Hirschfeld Ödön, Zenta	—.—	8.—
Deutsch Mór, Szenicz	—.—	8.—	Hoch József, Pécs	—.—	8.—
Dobó Miksa, Oszlány	—.—	8.—	Hoffmann Lajos, N.-Szalonta	—.—	8.—
Eckstein Lipót, S.-Tarján	—.—	6.—	Hoffmann Mór, N.-Kanizsa	—.—	8.—
Ehrenthal Mór, Pozsony	—.—	8.—	Holländer Áron, Ó-Gyalla	—.—	8.—
Eibenschutz Fülöp, P.-Diószeg	—.—	8.—	Horovitz Simon, Bpest	—.—	4.—
Elsász Manó, L.-Rózsáhegy	—.—	8.—	Kálmán Mátyás, Turkeve	—.—	8.—
Erdős Jakab, Baja	—.—	8.—	Kamplér P. Péter, H.-Böszörmény	—.—	8.—
Fehér S. Sámuel, Laczháza	—.—	8.—	Kanizsai Mór, Modor	—.—	8.—
Fejér Lipót, Szécsény	—.—	8.—	Klauber Jónás, Kecskemét	—.—	8.—
Feuermann Márk, Sz.-Váralja	8.—	—.—	Klein Adolf, Petroveszello	—.—	8.—

	Hátr. kor.	f. é. kor.		Hátr. kor.	f. é. kor.
Klein Ármin, Hlinik	—	8.	Rosenberg Nándor, Szeged	—	8.
Klein Gábor, Kúnfélegyháza	—	8.	Rosner Mózes, M.-Sziget	4.	—
Klein Izrael, Ada	2.	6.	Sági József, Kisbér	—	8.
Klein Mór, Bucsú-Szt.-László	—	4.	Sebestyén Manó, Bpest	6.	2.
Klein Sámuel, Ungvár	4.	—	Serlegi Márk, Csurog	4.	8.
Klein Sándor, N.-Lak	—	8.	Silberstein Ede, Mosóc	—	8.
Kleinwald Lipót, Ó-Becse	—	4.	Singer Adolf, B.-Gyarmat	—	8.
Klingenberg Jakab, Pécs	—	8.	Singer Izrael, S.-A.-Ujhely	6.	—
Kohn Ede, Sebes-Kellemes	—	8.	Spitzer Lipót, B.-Bicske	2.	6.
Kohn Izidor, Tapolcza	—	8.	Sproncz Adolf, Ny.-Peresztény	—	8.
Kohn Mór, Pécs	—	8.	Sproncz Dávid, Miskolcz	—	8.
Kohn Samu, Szombathely	—	8.	Sugár Ferencz, T.-Szele	—	4.
Kornfeld Gyula, Bpest	—	8.	Schächter Károly, Győr-Sziget	—	8.
Kornhauser Simon, Késmárk	—	8.	Schäffer Dávid, Diószegh	—	8.
Kovácsné Frank Katalin, Kis-Várda	—	8.	Scher Áron, Kis-Kőrös	—	8.
Kőrösi József, Szombathely	—	8.	Scheer Bernát, Baja	—	8.
Kozma Jakab, Tasnád	—	4.	Schindler Lipót, Pozsony	—	8.
Krámer Miksa, Vác	—	8.	Schlesinger Ármin, Érd	—	8.
Kramer Simon, Duna-Pentele	—	8.	Schlesinger Ignác, N.-Bajom	—	8.
Krausz Ármin, Csorna	—	8.	Schönberger Mór, Huszt	8.	—
Krausz Jakab, Veszprém	—	8.	Schönberger Samu, F.-Szeli	8.	—
Krausz Simon, Miskolcz	—	8.	Schönbrunn Márk, Miskolcz	—	8.
Krausz Vilmos, Galántha	6.	—	Schönfeld Márk, Kapuvár	—	8.
Kun Lajos, Baja	—	8.	Schulhof Lipót, O-Moravicza	2.	4.
Kuttner Miksa, Bpest	—	8.	Schwarcz Ábrahám, Verbó	—	8.
Ladányi Bernát, Zsarnócza	—	8.	Schwarcz Károly, Barcs	—	4.
Lebovics Izák, Girált	4.	6.	Schwarcz Lipót, Kassa	—	8.
Lampl József, Hidaskürth	12.	—	Schwarcz Márk, Vác	—	2.
Lengyel Manó, Baja	—	8.	Stark Mór, Szenicz	—	8.
Leitersdorfer József, L.-Rózsahegy	—	8.	Stekler Samu, Baja	—	8.
Lengyel Maier, Galántha	6.	2.	Steiner Dávid, Babocsa	—	8.
Letényi Ármin, Varannó	—	8.	Steiner Ignác, Léva	—	8.
Lévai Izor, Bpest	—	8.	Stern Ábrahám, Bpest	—	8.
Lantos Simon, Duna-Földvár	—	8.	Stern Jakab, Kassa	—	8.
Löffler Jónás, Nagybecskerek	—	8.	Stern Mór, Bpest	4.	4.
Löwenstein Paula, Veszprém	—	8.	Stier Ignác, Mosony	—	4.
Löwy Fülöp, Stanisics	4.	4.	Strauber Jakab, Keczel	—	8.
Maislis Ferencz, Bpest	—	8.	Strauss Zsigmond, Tapolcza	—	8.
Mandl Bernát, Budapest	—	8.	Stricker Simon, Baja	—	8.
Mannheim Sámuel, Vicsap-Apáti	6.	2.	Szabó Lipót, Szécsény	4.	—
Mátrai Jakab, Zsolna	—	8.	Szántó Ede, Szabadka	—	8.
Marmorstein Samu, Vittencz	—	8.	Székely Lajos, Bpest	—	8.
Meisner Kálmán, Kenéz	4.	—	Szép Lipót, Veszprém	—	8.
Müller Adolf, Bpest	—	8.	Szilágyi Nándor, Kassa	—	8.
Nagy József, Bezdán	—	8.	Szirtes Miksa, Beodra	8.	—
Neuberger Lipót, N.-Szombat	—	8.	Szögyi G. Vilmos, Győr	—	8.
Neufeld Ármin, Zólyom	—	8.	Szögyi Lipót, Puchó	—	8.
Neumann Vilmos, T.-Beő	2.	—	Tauber Nándor, Késmárk	—	8.
Ornstein Salamon, Jászberény	—	8.	Tauszig Mór, Gyöng	—	4.
Oesterreicher Mór, Pápa	—	8.	Tolnai J. Béla, Bpest	—	8.
Ozer Zsigmond, Bpest	—	8.	Träubl Márk, Holics	—	8.
Pallós Adolf, Tornócz	—	8.	Vándor Soma, N.-Bittse	—	8.
Pfeiffer Ignác, Bpest	—	8.	Vitt József, Sárospatak	—	8.
Pfeiffer Mór, Győr	—	8.	Weisz Gábor, Pécs	—	8.
Pollák Albert, Kaposvár	—	8.	Weisz Pinkász, K.-Halas	4.	6.
Pollák Kaim, Bpest	—	8.	Weisz Sámuel, Ajka	—	8.
Pollák Károly, Vasvár	4.	4.	Weisz Samu, Szakolcza	—	8.
Popper Lajos, Pfödemes	2.	2.	Weisz Zsigmond, N.-Bittse	—	8.
Porges Hermina, B.-Bánya	—	8.	Weisz Zsigmond, Trsztena	—	2.
Ranschburg Adolf, Czegléd	—	8.	Weisz Mózes, Miskolcz	—	8.
Rechnitz Adolf, B.-Bánya	—	8.	Wiener Jakab, Zsolna	—	8.
Reichenthál Ármin, Téth	6.	2.	Wetzler Samu, Bpest	4.	—
Révai Miksa, Bpest	—	8.	Zeisler Mór, Kecskemét	—	8.
Révai Miksa, Keszthely	—	8.	Zuckerman Frigyes	—	8.
Révész Márton, Szombathely	—	8.			

Bárca-gyűjtés:

	kor. fill.		kor. fill.
Letényi Ármin, Varannó	2.—	Pfeiffer Mór, Győr	6.—
Glück Mór, Mezőtúr	5.30	Baumgarten Samu, Győr	6.—
Stark Mór, Szenicz	—50	Goldhammer Samu, Csorna	1.20
Weisz Pinkász, K.-Halas	—60	Zeisler Mór, Kecskemét	2.—
Schönberger Samu, Felső-Szeli	2.—		

Gyűjtés az árva-alap javára:

	kor. fill.
Az iglói tanulóifjuság gyűjtése	12.44
Baumhorn Ede, Szolnok gyűjtése a beiratások alkalmával	7.—
Szabó és Fejér, N.-Szécsény perselygyűjtése	3.—

Adomány a Pester Lloyd utján:

	kor.
Deutsch Ármin, Brassó (néhai Kornfeld M. után) mint koszorúmegváltás	20.—
Goldschmied Bernát (néhai Stutt Terézia urnő után)	10.—
Izr. nőegylet, N.-Szécsény (Szabó és Fejér révén)	4.—

Budapest, 1901. december hó 25-én.

Győri Adolf
pénztáros.

Hirek iskoláink életéből.

Estély. A pesti izr. hitközségi elemi és polgári fiiskola tantestülete dec. hó 14-én, este a Napközi Otthon javára thea-estélyt rendezett, mely az összes jelenvoltak tanúsága szerint fényesen sikerült. Az estélyen a tantestület minden tagja családjával, a leányiskola és a hitoktatók tantestületének számos tagja pedig mint vendég vett részt. A mulatság keretében Vajda Ignác polg. isk. tanár 50-dik születésnapját ünnepelték. Derült hangulat, víg öröm és zavartalan jókedv a késő éjjeli órákig tartotta együtt a társaságot. A Köves Izsó és Widder Bódog képeivel és rajzaival gyönyörűen díszített teremben vagy 70-en ültek a terített asztalhoz, melyhez az enni- és innivalókat a résztvevők maguk hordták össze. A Napközi Otthon áldásos működését Stern Ábrahám igazgató fejtegette megnyitó beszédében, köszönetet mondva azon emberbarátoknak, kik ez áldásos intézmény fenntartásához hozzájárultak. A vendégeket és köztük Munkácsi Bernát hitk. tanfelügyelő urat dr. Lasz Samu tanár éltette lelkes szavakban; Roboz Andor tanár pedig rögtönzött rigmusokban a nőket éltette szellemes módon. Vajda Ignácot Stern Ábrahám üdvözölte a tantestület nevében, érdemeit pedig szellemesen és humorosan Schichtancz Ármin tanár sorolta fel kitünően sikerült verses felköszöntőben. Az est fénypontja Csukási Ilona humoros felolvasása volt, melynek sziporkázó ötletei és találó alkalmi tréfái állandó derűtségben tartották a hallgatóságot. Mig aztán a fiatalja táncra perdült, a többiek borozással és nótázással mulattak tovább. A Napközi Otthonnak pedig az estély jövedelmeképen szép összeg pénz jutott.

Galgóc. Nyitra vármegye új főispánja, mélt. Cramolin Viktor ur installatiója óta dec. hó 19-én időzött először Galgócon, mely alkalomból az ottani izr. népiskola tantestülete, Vajda Miksa igazgató vezetése alatt tisztelettelg nála. A főispán úr a tisztelegők vezetőjének lelkes üdvözlétére kitüntető módon válaszolt. Ez alkalomból az ott jelenlévő Libertiny Gusztáv kir. tanácsos, Nyitra vármegye kir. tanfelügyelője, a tisztelegő tantestületet elhalmozta dicsérő szavaival: „Engedje meg Méltóságod — így szólt — hogy a szokás-

tól eltérően, a galgóci izr. tantestület hazafias működéséről én is megemlékezzem. A galgóci izr. népiskola megyénkben culturmissiót teljesít; hivatását, kötelességét a tantestület mindég ismerte s annak mindég meg is felelt. Elismerésemet fejezem ki a tantestületnek példátlan szorgalmáért s tapasztalatból mondom, hogy a legkisebb faluban lévő zsidó iskola is, fontos cultur tényező, mely feladatának mindég pontosan és hazafiasan megfelel.“ Örömmel regisztráljuk e kitüntetést, mely nemcsak a galgóci tantestületnek, hanem az egész magyar zsidó tanítóságnak szól

Miskolc. A miskolci izr. tanítótestület dec. hó 12-én saját segélyegylete javára az Erzsébet izr. elemi iskola dísztermében chanuka-estélyt tartott, mely fényes erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A tiszta jövedelem egy részét a testület az iskolai könyvtár gyarapítására fordította. Miskolci kartársaink ez utánzásra méltó példáját nem eléggé dicsérhetjük és azért az ünnepély egész programját iktatjuk ide: 1. Mizmor Sir Chanukasz. Alkalmi héberének. Előadja: *Wolfgang S.* főkantor úr vezetése alatt mindkét templomi énekkar. 2. Ünnepi elmélkedés. Tartja: *Főt. Dr. Spira Salamon* rabbi, hitszónok úr. 3. Asra. Énekli: *Weisz Lipót* úr, zongorán kíséri: *Silbiger Géza* úr. 4. Szabad előadás. Tartja: *Braun Sándor* úr. 5. Quatuors. *Fescatól.* Előadják: hegedűn *Katona Mór, Neumann Mór* urak, gordonkán *Domán Arthúr* úr, zongorán *Silbiger Géza* úr. 6. Monolog. Előadó: *Zollner Albert* úr. 7. Ballada. *Lányi Ernőtől.* Énekli: *Lieber Dávid* úr, zongorán kíséri: *Blumenstock Elek* úr. 8. Részlet Petőfi S. *Salgó* című költői elbeszéléséből. Szavalja: *Schlesinger Ármin* úr. 9. Isten hozzád. Énekli: *Wolfgang S.* főkantor úr vezetése alatt mindkét templomi énekkar.

Eperjes. Szép iskolai ünnepélyt tartott az eperjesi neolog izr. népiskola chanuka első napján, az iskolaszék és nagyszámú közönség jelenlétében. A chanuka ünnep jelentőségét Székely Adolf tanító méltatta; előadásából nemcsak a növendékek, hanem a felnőttek is merítettek tudást és lelkesedést. Ezután két fiu lépett elő: az egyik a chanuka-gyertyát gyújtotta meg, a másik meg elmondta az áldásmondásokat. Dr. Austerlicz Máier rabbinak néhány buzdító szava után az ifjúság elénekelte a „Moauz cur“-t, dr. Breyer Adolf iskolaszéki elnök pedig szép szavakban mondott köszönetet Székely A.-nak az ünnepély sikerült rendezéseért. A szegény gyermekek az eddigi szokástól eltérően nem a chanuka-ünnepély alkalmával, hanem jóval előbb részesültek a szükséges téli öltözékben.

Baja. Járványos gyermekbetegségek miatt Baján és környékén ismét szünetel a tanítás.

Lengyel Manó, bajai tagtársunkat a hitközség segédjegyzőnek nevezte ki.

Csukási Mór.

1855.—1901.

A modern zsidóságnak egyik új hajtása fonnyadt le az élet fájáról. Csak a szelleme, az éles látása, a szorgalma emlékeztetett a gettho fáradhatatlan tüzü örök zsidójára, kiből azonban egyesült a felekezet iránti rajongó szeretet a szabad áramlat nemzeties irányával, a közért való lelkésedéssel, a modern eszmék termékeny fölemelő öntudatával. Nem láttam zsidót, kiből annyira felolvadt volna a felekezeti vonás a nemzeti szempontban, mint éppen benne, s aki ultrasovinista magyar volta mellett annyira csüngött volna vallásán, mint ő.

Politikai hitvallása a függetlenség volt, társadalmi hitvallása a puritán egyszerűség, az alkudozást nem ismerő önmegtagadás, felekezeti hitvallása az örökkön örökké létezett és létező Izrael.

Egész élete szakadatlan láncolata az altruizmusnak, merev negációja azon elméletnek, mely az emberiség legnagyobb jóltevőjét az egoizmusban tiszteli. Pedig nagy oka lett volna egoistának lenni, mert szegény tanítóban kell, hogy legyen egy jó adag egoizmus. Ha két kézzel szórjátok a tetteket is, ugyan mi marad nektek, hiszen az élet nem más, mint szakadatlan tülekedés, s a ti szelíd, megbékélő philosophiátok nem küzd elég éles fegyverekkel. Más csak anyagi javakkal használhatna az emberiségnek, s ezt is kapzsi módon magának kuporgatja, nektek, tanítóknak csak gyorsan kiapadó szellemi források van s ezt is könnyen elprédáljátok.

Ugy tettél, Csukási, te is! Hosszu időn át izzó lelked fényével az emberiség gyenge hajtásainak egyszerű lelkében az éltetve nemesítő fény világát egy egész generáció boldogulására élesztgetted, szítottad és nemesítettél fáradhatlan kitartással, lankadást nem ismerő buzgalommal.

Csak midőn már már fölemésztette testi erőd legjavát, a nevelés háládatlan nehéz munkája: hatni, alkotni vágyó, a közjót minden áron szolgálni akaró, legyőzhetetlennek látszó lelked csak azután tért át szüntelenül a közérdeket szolgáló tollával a felnőttek elméjének felvilágosítására. Hát ne gyászoljon-e meg Téged mindenki, kinek valaha fényeddel világítottad az élet meredély utait?

* * *

Csukási Mór 1855-ben született a veszprémmegyei Szilas-Balháson. 16 éves korában a tanítói pályára lépett a budapesti izr. tanítóképezdében. Ezen intézet levegőjében szívta magába a hazaszeretet izzó melegét, az ideális világnézetet, azt a lelki nemességet, mely vezérférfiúvá emelte őt működése terén, sőt egész megyéjében. 1876-ban a makói izr. hitközséghez került mint tanító, 18 évi testsorvasztó munka után nyugalomba készítette egy rettenetes ellensége az emberiségnek, a tüdővész. De azért nem szünt meg tovább működni felekezete érdekében, mint hitközségi jegyző. Csak a test volt rom, lelke erős és törhetetlen volt. Mint a makói függetlenségi párt egyik elnöke, nagy népszerűségnek örvendett s az általa alapított Makói Hirlapnak szerkesztője lévén, a megyei és városi bizottságban szava döntő súlyal bírt.

Temetése impozans tömeget mozgósított, pártkülönbség nélkül érezte mindenki a csapás nagyságát, mely Csukási Mór halálával Makó városát érte.

Ravatalánál Dr. Kecskeméty főrabbi tartott remek egyházi szónoklato.

* * *

Nemes halott! Legyen álmod nyugodt, ne zavarja az élet szennyes nyomasztó hullámainak csobogása. Csókdossa poraidat a gyenge szellő, mely megdicsőült szellemedet az örökkévalóságban is egygyé forrasztja a te imádot magyar világoddal; vigyen hirt neked a zugó vihar, hogy Izrael törzse csak hajlik, de nem törik s az erő bennünk él, a tűz lobog, az út világos, tiszta, mert olyan fáklyák világítják be, mint a milyen te voltál.

Ifj. Csukási Mór.

VEGYESEK.

Figyelmeztetés. Egyesületünk tisztelt tagjait arra kérjük, hogy az esedékes tagsági díjakat a január végeig annál biztosabban beküldeni sziveskedjenek, minthogy ellenkező esetben kénytelenek volnánk nevüket a február havában kiadandó névsorból mellőzni.

Uj év. A vén Chronos ismét elnyelte gyermekét; végére értünk az 1901. esztendőnek is. Szivesen bucsuzunk tőle, bár féltő, hogy még sokáig emlékezetünkben marad; hiszen több bajt, több gondot hozott ránk, mint számos elődje. Mennyi reménnyel néztünk ennek is elébe és mily keveset váltott be belőlük! Mintha ama régi igazságra akart volna példát szolgáltatni, hogy „es kommt selten was besseres nach“. De reméljük, hogy Chronos most született gyermeke még erre is rácáfolni fog. Hiszen könnyen lehetne jobb közvetlen elődjénél. De higyjük és reméljük, hogy még régibb elődjein is túlteszen majd, hogy tarsolya telve van a legbecsesebb ajándékkal, hogy a bőség kifogyhatatlan szaruját készül kiönteni ránk és hogy minden kívánságnak teljesítését, minden sebnek ídját, minden bajnak orvoslását és minden reménynek megvalósítását hozza magával. Olvasóinknak pedig kívánjuk, hogy nekik jusson a legjobb, a legbőségebb rész. B. U. É. K.

Ülések. A közelmúlt hetekben felekezetünket és így bennünket is mélyen érdeklő gyűlések voltak. Az izraelita kerületi elnökök november hó 18-án tartották rendes évi gyűlésüket, melynek legfontosabb tárgya az országos iroda kimerítő és történeti becsesel bíró jelentése volt, mely teljes tájékozást nyújt az országos iroda 30 éves működéséről és azon küzdelmes és érdemes munkásságról, melyet az iroda vezérférfia a községkerületi elnökökkel egyetemben e három évtized alatt felekezetünk egysége, legfontosabb intézményei és hitközségeink érdekében sikerrel kifejtett. Mély megnyugvást keltett az összefoglaló, tartalmas jelentés és azon reményt ébresztette, hogy felekezetünk régen várt és szívből óhajtott autonomiája, végleges szervezése már a legközelebbi jövőben megoldható kérdés. A községkerületi elnökök gyűlése kitüntető tetszéssel és az országos iroda vezetői iránt érzett hálás köszönettel fogadta a jelentést. Az érdekes ülésnek e jelentés alapján hozott határozatai között bennünket leginkább az egységes hitoktatási tantervre vonatkozó érdekel. A VI. községkerület beterjesztette t. i. kész hitoktatási tantervtervezetét, mely úgy a felekezeti, mint simultan iskolák minden fajtáját öleli fel. A gyűlés elhatározta, hogy e tervezetet az összes községkerületeknek megküldi, hogy azok javaslataikat aztán egy országos bizottságnak terjeszszék be, melybe minden községkerület fogja megbizottait kiküldeni. Óhajtandó volna a fontos ügy érdekében, hogy minden községkerület, úgy mint azt a VI. tette, javaslata megszerkesztésénél gyakorlati felekezeti tanférfiak tanácsát kérné ki és hogy az országos bizottság majdan a végleges szövegezés előtt egyesületünk tanácsával is élne. —

Ugyanaz nap este az országos magyar közalap nagy bizottsága is gyűlést tartott, melyen a tisztikar javaslatára oly fontos határozatokat hoztak, melyektől a jövőben e közalap üdvös és áldásos működését fokozottabb mértékben várhatjuk és melyeknek legnagyobb részét e lapban pendítettünk meg és javasoltuk már évekkal ezelőtt. A közalap nagy bizottsága a jövőben iskolák alapításától el akar állani, de az alap kamatainak legnagyobb részét — a jövőévben 8000 korona van e célra előirányozva — a fennálló vagy létesítendő iskolák megerősítésére, iskolafentartó hitközségek, rabbik és tanítók segélyezésére akarja fordítani. Dicséretes terv ez, mert a közalap vezérlő férfiaik így felekezetünk legégetőbb bajainak orvoslását tözték ki célul, és legyenek meggyőződve, hogy mindenik adakozó intenciója szerint cselekesznek, ha felekezeti fennállásunk legfontosabb biztosítékát, a zsidó iskolát megerősítik, fenn-

tartásához hozzájárulnak. De reméljük, hogy az alap vezérlő bizottsága egyesületünk vezetőségével is keresni fogja az érintkezést ott, ahol zsidó iskolák és zsidó tanítók segélyezéséről lesz szó, hiszen csak előnyére válhatnék az ügynek, ha egyesületünk vezetőségének e téren hosszú évek alatt szerzett tapasztalatait használná fel.

Dicséretre méltók és nem kevésbé fontosak a közalap nagy bizottságának ezuttal hozott egyéb határozata is, hogy a jövő évben 1000 koronával segélyezi az országos izraelita tanítóképzőintézet leirhatatlan nyomorban sanyalódó tanulóit hogy négy egyenként ezer koronás utazási ösztöndíjat létesít kiváló tehetségű fiatal hitfeleink továbbképzésére, melyeket a jövő évben egy bölcsész, egy orvos, egy festő és egy szobrász részére fog kitűzni, hogy kísérletet óhajt tenni vidéken rendezendő felolvasó estékkel, melyekkel hozzá kíván járulni a felekezeti öntudat emeléséhez és az összetartozás érzésének fejlesztéséhez. A nevezetes ülés még a megüresedett tisztségeket töltötte be, egyhangulag másodelnökké Mezei Mór drt, ellenőrré pedig Kohner Adolf drt választva.

Decz. hó 23.-án tartotta a VI. községkerület évi közgyűlését. A mozgalmas ülésben örömmel fogadták a községkerületek elnökeinek ülésében hozott határozatokat és az országos iroda fentebb ismertetett jelentését, Mezey Ferencz dr., előadó pedig beterjesztette a közalap nagy bizottságának ugyancsak fentebb vázolt határozatait. A közgyűlés ismét nagy aclamatióval egyhangulag Schweiger Mártont választotta elnökének, gyengélkedésére való tekintettel pedig nagy lelkesedéssel társául a vezetésben, másodelnöki minőségben Mezei Mór drt, ki remek beszédben fejtette ki nagy tetszés közt a községkerület jövő feladatait. A közgyűlés a szükséges választások után a községkerületi országos bizottságba, mely hivatva lesz az egységes hitoktatási tantervet megállapítani, 5 tagot küldött ki, u. m. Adler Illés drt, óbudai főrabbit, Bacher Vilmos drt, seminariumi tanárt, Kohn Sámuel drt, pesti főrabbit, Munkácsi Bernát drt, hitk. tanfelügyelőt és Venetianer Lajos drt, ujbudai főrabbit.

A tanítók hivatalos esküje. Az Aradvidéki Tanítóegylet november hó 3.-án tartott közgyűlésén Varjassy Árpád aradvármegyei kir. tanfelügyelő úr beható felolvasásban annak szükségét bizonyította, hogy minden magyarországi tanító, úgy mint az állami tanítók, törvénnyel köteleztessék arra, hogy állása elfoglalásakor hivatali esküt tegyen. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta és felterjesztést fog intézni a közoktatásügyi kormányhoz, hogy a nyugdíjtörvény revíziója alkalmából az országgyűlés a hivatali eskü letetésére kötelezze az ország minden tanítóját. Az Aradvidéki Tanítóegylet egyben megküldötte az összes magyar tanítóegyesületnek Varjassy tanfelügyelő úr felolvasását és felhívta őket arra, hogy a mozgalomhoz csatlakozzanak. Szívesen pártoljuk a felvetett eszmét és csatlakozunk a megindított mozgalomhoz, hiszen a magyar zsidó tanítóság hivatalos eskü nélkül is derekesan felelt meg mindig hazafias köteletségének és büszkén vallja magát a magyar cultura, a magyar nemzeti eszme munkásának. A magyar zsidó tanítóság kész örömmel fogja letenni a hivatali esküt és férfiasan meg is fogja azt mindig tartani. Vajha a magyar tanítóság hazafiatlan elemeire oly hatással volna ez a hivatali eskü, hogy e hazában csak köteletségét hűen teljesítő és magyar hazánkat és a magyar nemzeti eszmét lelkesedéssel szolgáló tanító lenne, a mint azt az Aradvidéki Tanítóegylet mozgalma célozza.

Uj alapszabályaink. A központi választmány határozata alapján uj tagok felvételénél és régi, elmaradt tagok ujra való belépésénél már most is az uj alapszabályok intézkedéseit vesszük figyelembe. Helyén valónak találjuk tehát, hogy itt az uj alapszabályok ezirányu eltéréseit és rendelkezéseit ujólag ismertessük, mintegy feleletül a több oldalról érkezett, sürgető kérdésedésekre. Egyesületünkbe rendes tagul beléphetnek ezentúl oly hivatásos vallástanítók és kisded-

óvók is, kik Magyarország területén valamely nyilvános iskolában működnek, felvételük természetesen szintén a központi választmány határozatától függ; a felvételnél nekik is korukat születési bizonyítvánnyal, egészségüket pedig tiszti orvos által kiállított bizonyítvánnyal kell igazolniok. Ez egyszerű felvétel — utánfizetési kötelezettség nélkül — csak nyilvános iskolában való működésük első három évére szól, bármely belépni szándékozó tagnál. Ki azonban három működési év után lép csak egyesületünkbe, az tartozik a mulasztott tagsági díjak — évi 8 korona — 50%-át 3 éven belül pótlólag befizetni és míg e kötelezettségének eleget nem tett, a rendes tagok részére biztosított jogokat nem élvezheti. Régi, elmaradt tagok az újabb belépésnél szintén tartoznak mulasztott tagsági díjaik 50%-át pótolni; tagsági jogaik addig függőben maradnak, míg hátralékuk csak 6 koronát tesz ki a folyó, újabb tagdíjakkal együtt. Mindennemű belépésnél még figyelembe veendő alapszabályaink 9. §-a, melynek értelmében „azon rendes tag, ki az egyesületbe való belépésekor, illetve újrafelvételekor a 40. életévet már túlhaladta, özvegye, illetve árvái számára csak 200 korona özvegyi segélyt biztosít, míg azon rendes tagok, kik 50 éves korukon túl lépnek az egyesületbe, csak egyéb kedvezményekre tarthatnak igényt; özvegyeik, illetve árváik számára azonban semmiféle özvegyi segélyt nem biztosítanak.“ Belépni szándékozó kartársak levelezőlapon forduljanak egyesületünk titkárához (Sip-u. 12.), ki szívesen küld belépési lapot.

Eljegyzések. Bein Károlynak, egyesületünk volt nagyérdemű ellenőrének és választmányi tagjának leánya, Jolán jegyet váltott e napokban Szántó Jenő urral, a mezőgazdasági ipar r. t. főtisztviselőjével. — Lapunk derék munkatársa, „Szemle“ című rovatunk vezetője, Szöllősi Jenő fővárosi tanító, december hó utolsó napjaiban jegyet váltott Szántó Erzsébet kisasszonnyal, a lipótszentmiklósi állami polgári leányiskola tanárnőjével. A menyasszony atyja Szántó Ede szabadkai tagtársunk, anyja pedig Szántó Edéné, a szabadkai képzőintézet derék tanárnője, — A fiatal jegyespároknak és az örömszülőknek legjobb kívánatainkat fejezzük ki.

Esküvők. December hó 8-án vezette oltárhoz Wolf Sándor mérnök ur Reif Elza kisasszonyt, Reif Jakab tanárnak, egyesületünk nagyérdemű alelnökének leányát. A diszes esküvőn számos fővárosi tagtárs volt jelen. Egyesületünk vezetőségének gratulációját elnökünk tolmácsolta, ki Léderer Ábrahám, Mendl Lajos és Csukási Fülöp kartársak kíséretében üdvözölte szeretet alelnökünket a maga és a választmány nevében. — Érdemes tagtársunknak, Fleischer Lipót besztercebányai igazgatónak fia, Fenyő Miksa ur, december hó 17-én vezette oltárhoz Beck Olga kisasszonyt. — Grünberger Fülöp tagtársunk, nyugd. nagybittsei tanító leánya, Valeria, dec. hó 26-án esküdött örök hűséget Polatschek Nándor urnak. — December hó 25-én kelt egybe Fischer Jakab urral tagtársunknak, Magyar Imre ürményi tanítónak leánya, Irénke. — Fialat kartársunk, Steiner Mór tatai tanító dec. hó 15-én vezette oltárhoz szive választottját, Weichsler Gizella kisasszonyt. — Szívélyes üdvözlőnkét küldjük a fiatal pároknak és a derék örömszülőknek.

Gyászhir. Dec. hó 2-án kísérték örök nyughelyére özv. Singer Lázárné szül. Singer Katalint, ki áldásos életének 87-ik évében hunyt el. A megboldogult matrona tanító özvegye, Erdős Jakab bajai igazgatónak és Scheer Bernát bajai tanítónak, érdemes, derék tagtársainknak anyósa volt. A gyászoló kartársainknak részvétünket fejezzük ki.

Választmányi ülés. A december hó 30-án tartott központi választmányi ülésről szóló tudósítást, nehogy a lap megjelenése késsék, csak a jövő számunkban hozzuk.

SINGER és WOLFNER kiadásai

Budapest, Andrassy-ut 10.

Folytatás az előbbi lapról:

V. és VI. osztály.

	kor. fill.
Radó, Magy. olvasókönyv (az izr. tanítóegyesület kiadványa)	1 30
Mendl, Deutsches Lesebuch bekötve „	1 32
Mózes öt könyve, bekötve, kötetenkint 80 fillér, mind az öt rész egy kötetben ...	4 —
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	— 80
Imakönyv, Deutsch Henrik fordításával, szótárral, vászonba kötve (az O. i. t. e. kiadv.)	1 20
Lakits Neiger-Kiss Áron, Földrajz bekötve	— 72
Tergina, Földrajz V. és VI. oszt. számára	— 56
Bárdos, Magyar nemzet története bekötve	— 56
Tergina, Magyar nemzet története	— 60
Füredi, Világtörténet	— 80
Székely, Számt. gyakorlókönyv bekötve	— 72
Ertl H., Természetrész, kötve	— 64
Balázs J., Természettan, kötve	— 72
Irmei-Baló, Alkotmánytan, kötve	— 40
Pollák K., Elemi mértan	— 48
Mocnik—Orbók, Mértan kötve	— 48
Hóos, Dalkönyvecske. 2 füzet	— 30
Major Gy., Módszeres énekkönyv zsidó népiskolák számára. 2 füzet	— 60
Orbók, Egészségtan bekötve	— 40
Kogutovicz, Magyarország térképe	— 48

Könyvkereskedésünkben kapható minden bárhol és bárki által hirdett iskolai tankönyv.

Hittani, kézi és tankönyvek.

Elemi, polgári és középiskolák számára.

Izrael könyörgései. Magyarra fordította Deutsch Henrik. 17-ik bőv. kiad. Iskolai kötés	— 80
az Orsz. izr. tanító-egyesület kiadvány _a {Csinos vászonsarkú kötésben	1 —
{Vászonkötésben szótárral	1 20
Imakönyv. Hazai, templomi és iskolai használatra. Rendezte és kiadta az orsz. izr. tanító-egyesület, 21-ik kiadás, imarendi utmutatóval bővitve	— 80
Imakönyv, Szombati és ünnepnap iistentiszteletre a pesti izr. hitközség ifjusági templomában, összeállították a hitközség hittantanárai, bekötve	1 —
Az izr. hitoktatás vezérfonala, közös népiskolák növendékeinek használatára szerkesztette: Halász Nátán I. füzet I II. oszt. számára 8-ik kiadás kötve	— 50
II. füzet III IV. oszt. számára 8-ik kiadás kötve	— 72
Bibliai történet, függelékül az izr. ünnepek és szertartások magyarázata izr. iskolák alsó és felső osztályai részére. Irta: Lerner Vilmos, I. rész kötve	— 60
II. rész. kötve	— 60
Zsidó vallástani vezérfonal, a közép és polgári iskolák I—II. osztálya számára. Szerkesztették: Halász Nátán és Schlesinger Sámuel, az I. oszt. számára, 3 kiad.	1 30
a II. oszt. számára I. kiad. kötve	1 20
Életforrás, vagyis Mózesi vallástani. Tanítóképezdek és középtanodák felsőbb oszt. számára. Irta: Deutsch Henrik. Négy füzet. Egy-egy füzet ára	— 80
Olvasmányok a bibliából, iskolai használatra. Fordították és jegyzetekkel ellátták: Schön D. és Stern A. I. rész. Zsoltárok 2-ik jav. kiad. ára	— 60
II. rész. Próféták, ára	1 20
A zsidó nép és irodalom története. Iskolai használatra írta dr. Goldberger Rafael, Negyedik kiadás.	1 40
Rendszeres zsidó vallás- és erkölcsstan. A pesti izr. hitközség tanterve nyomán az érett tanuló ifjuság számára írta: dr. Krausz Sámuel	2 —
Izrael énekei vagyis Zsoltárok. A klasszikai héber költészet esztétikai méltatásával tanodai és magánhasználatra magyarra fordította Stern Mór, kötve	1 20
Josua és a bírák, iskolai használatra magyarra fordította Füredi Ignác, kötve	1 —
Salamon példabeszédei, iskolai használatra. Magyarra fordította Stern Mór, kötve	— 80
Mózes öt könyve, izrael. iskolák használatára. Magyarra fordította Deutsch Henrik. 5 rész, mindegyik külön-külön bekötve. Egy-egy rész ára	— 80